

Resource

MEI 2022 JAARGANG 16

Journalistiek platform over Wageningen University & Research

Vooraanmeldingen

Bsc-eerstejaars
licht gedaald

**Oekraïense
vluchtelingen**
in WUR-pand

Studenten kraken
leegstaand terrein

Aftrap Open Science
Community
Wageningen

Vogelgriep in
Gelderse Vallei

Exit expositie

'De foto's doen
mensen pijn' | p.12

**Leeglopen
bij vak-
evaluaties**
'Pure bullshit'
p.20

Inhoud

NR 17 JAARGANG 16

14

**Van boomgaard
tot voedselbos**

18

**Lege collegezalen?
Aanwezigheidsplicht!**

23

ongeWOON
Woonwagen in
ecodorp

5 Dialoog inclusiviteit en
discriminatie 'hard nodig'

6 WUR-medewerkers in
ABP-parlement

7 Hoe de guppy een
placenta kreeg

10 Bomen over droogte

24 75 jaar Rurale
Sociologie

26 5 tips over open
science

Kijk voor meer verhalen
en nieuws op onze website
via deze QR-code:

VOORWOORD

Dialogoog

Moet je een op het eerste oog onschuldige foto-expositie verwijderen omdat sommigen in de WUR-gemeenschap er aanstoot aan nemen? Nee, natuurlijk niet, is mijn eerste reactie. Kom op zeg, lang leve de vrijheid van expressie. Zo doen we dat hier. Je begrijpt het, dit gaat over Power of the Wasted, de serie afval-recycling-foto's van alumnus Jurriaan Veldhuizen (zie pag. 12). De beelden schoten de Afrikaanse gemeenschap zo in het verkeerde keelgat, dat WUR besloot ze te verwijderen. Terwijl de buiten-expo, ontwikkeld in lockdown, juist was bedoeld voor ontmoeting en gesprek. Sebastiaan Berendse legt in dit nummer namens WUR uit waarom de foto's niet meer terugkomen (pag.12). In de kern gaat het om compassie, begrip en inleving. Over erbij willen horen en serieus genomen willen worden. Over onze dominante westerse bril en het vermogen om die af te kunnen zetten. En dat is best lastig. Daar hadden die foto's best bij kunnen helpen. Je moet het immers zien om het te begrijpen, zoals een groot voetballer eens zei. Maar de foto's komen dus niet terug. Het gesprek wel, is de bedoeling. Waren die foto's toch nog ergens goed voor.

Roelof Kleis

Wetenschapsredacteur

VRIJHEID

Na twee jaar corona was Bevrijdingsdag weer een feest als vanouds: zon, gebanjer door de stad met een biertje of een flesje water, muziek uit alle hoeken en gaten. Voor veel studenten was dit de eerste Bevrijdingsdag zoals die bedoeld is. Maar ook voor ouderejaars was het feest. 'Op 4 mei hebben we om 20:00 uur gedacht aan alle mensen die er niet meer zijn en met z'n allen op de bank zitten huilen. En nu lekker alles van je af laten stromen, even niet nadenken over de uni en écht genieten.' LZ

Foto Luuk Zegers

Oekraïense vluchtelingen in WUR-pand

WUR biedt sinds 11 mei onderdak aan 25 vluchtelingen. Zij kunnen drie maanden blijven in een slooppand tegenover de studentenflats aan de Haarweg. Het gaat om het voormalige onderkomen van de leerstoelgroep Fysiologie van Mens en Dier. Het pand biedt al een aantal jaren

De studenten schuiven versneld door naar een studentenkamer van Idealis

onderdak aan studenten. Die schuiven versneld door naar een studentenkamer van Idealis.

De vluchtelingen zaten tot nu toe in de noodopvang in hotel WICC in het centrum van de stad. Die noodopvang stopte afgelopen woensdag. Naast WUR heeft ook de Woningstichting twee panden aan de Mondriaanlaan beschikbaar gesteld. Hier zaten tot voor kort 42 zorgcliënten. Een aantal vluchtelingen komt in gastgezinnen terecht.

Gastgezinnen

De afgelopen tijd hebben meer dan honderd gastgezinnen in Wageningen zich aangemeld voor opvang. In de gebouwen van WUR, de Woningstichting en bij gastgezinnen is hierdoor voldoende plek om de 125 vluchtelingen onder te brengen die nu in het WICC verblijven. Zij kunnen daardoor in Wageningen blijven.

De gastgezinnen en de vluchtelingen worden begeleid door de organisatie Welkom in Wageningen en mensen van het Vrijwilligerscentrum Wageningen. In de gebouwen van WUR en de Woningstichting komt een locatiemanager als contactpersoon voor de vluchtelingen en de buurtbewoners. Het gebouw aan de Haarweg wordt na de opvang gesloopt voor de woningbouw van Kortenoord. RK

Met 3 procent minder aanmeldingen doet WUR het niet heel veel beter of slechter dan de meeste andere universiteiten • Foto Marte Hofsteenge

Vooraanmeldingen BSc-eerstejaars licht gedaald

Medio april leek WUR nog af te stevenen op 10 procent minder Nederlandse BSc-vooraanmeldingen, maar dankzij een eindsprintje lag het niveau op peil-datum 1 mei weer bijna gelijk aan 2021.

Met een stand van -3 procent ten opzichte van vorig jaar doet WUR het niet heel veel beter of slechter dan de meeste andere universiteiten. Het gemiddelde staat op -1,6 procent, met

Tourism zit qua vooraanmeldingen flink in de lift

duidelijke uitschieters naar boven (Radboud Universiteit: +14 procent) en beneden (Universiteit Twente: -21 procent). Teamleider Studentenvoorlichting & Werving Renske van Dijk is 'redelijk tevreden'. 'Al staan we met die lichte daling natuurlijk niet waar we willen staan, zeker omdat de vooraanmeldingen vorig jaar ook al lager waren dan het jaar ervoor.' Het verschil met 2021 kan nog overbrugd worden: -3 procent staat maar voor vijftig studenten en veel studiekeizers moeten hun échte studiekeuze nog maken, omdat ze zich voor meerdere studies hebben aangemeld. Landelijk gaat het om 63.000 unieke studiekeizers, die zich per 1 mei voor in totaal 104.000 opleidingen hebben

aangemeld. Daaruit maakt Van Dijk op dat er dit jaar wat wordt getwijfeld over de definitieve studiekeuze.

Stijgers en dalers

De WUR-opleidingen die het meest in de lift zitten qua Nederlandse vooraanmeldingen zijn Tourism (+110 procent), Communicatie en Life Sciences (+43 procent) en Economie en Beleid (+39 procent) – waarbij Van Dijk kanttekt dat Tourism in coronatijd juist erg impopulair was, en dat de absolute groei wel meevalt: van 11 naar 23 studiekeizers. De grootste dalers zijn Moleculaire Levenswetenschappen (-23 procent); Soil, Water, Atmosphere (-22 procent) en Environmental Sciences (-33 procent), maar die laatste trekt juist veel internationale vooraanmeldingen.

Internationale aanmeldingen vormen een relatief klein deel van de BSc-instream, omdat WUR maar zes Engeltalige bachelors heeft. Die internationale animo groeit wel: +8 procent bij de EU-studiekeizers (207 aanmeldingen) en +43 procent bij non-EU (283 aanmeldingen). Bij die laatste categorie is echter een relatief groot verschil tussen vooraanmeldingen en eerstejaars, leert de ervaring. ME

80

Uit de kamer van bachelorstudent Biotechnologie Frederieke Slager (20) zijn 80 medailles gestolen. Slager behaalde de medailles tijdens haar carrière als synchroonzwemmer. Ze hingen aan de muur in haar kamer als trofee en als herinnering aan al die uren hard werken in het water. ‘Als het even niet goed met me ging of als ik stress had, keek ik ernaar en dacht ik: doorvechten, dan komt het goed.’ Vier medailles vond ze terug in de bosjes bij de Junushoff. Tips? Stuur een mailtje naar frederieke.slager@wur.nl LZ

Tóch Teacher of the Year-verkiezing

Het bleef lang stil rondom de prijs voor de beste WUR-docent, maar van 16 tot en met 29 mei kan er toch gestemd worden. De vertraging komt doordat het Universiteitsfonds de organisatie heeft overgedragen aan Education & Student Affairs. Op 3 juni wordt de longlist met de tien beste docenten bekendgemaakt. Een studentenjury kiest de winnaar. De uitreiking is op 11 oktober. LZ

Lees er alles over op resource-online.nl

LICHAAMS(DELEN)TAAL

STUDENT SPUWT ZIJN GAL
MET WOORDENSCHAT
DIE BLOOTLEGT DAT
WAT HIJ DENKT ZOAL

HERSCHO DUDS

WUR start dialoog over ‘erbij horen’

In juni begint WUR een dialoog over inclusiviteit en discriminatie. En dat is hard nodig, zegt Percy Cicilia Jr., projectleider van DARE (Dekolonisatie, Antiracisme en Equity). ‘WUR zegt internationaal en inclusief te zijn, maar het is niet genoeg. Er zijn verschillen; mensen worden anders behandeld en dat hoort niet.’

Directe aanleiding voor de dialoog is de eind vorig jaar verwijderde foto-expositie in de billboards bij Impulse. De beelden over de informele afvalrecycling in Ghana, gemaakt door de Nederlandse alumnus Jurrian Veldhuizen, leidden tot fel protest bij de Afrikaanse gemeenschap. De foto’s zouden een negatief, stereotiep, onvolledig en schadelijk beeld schetsen van Afrika. Cicilia Jr. deelt die mening. Volgens hem heeft de discussie alles van doen met de brede betekenis van het begrip kolonialisme. ‘Kolonialisme gaat

‘WUR zegt internationaal en inclusief te zijn, maar het is niet genoeg’

niet alleen om het koloniale verleden. Het gaat om het loslaten van de heersende gedachtegang – heteronormatief en westers – als normatief, standaard en goed.’

Ongemakkelijk gesprek

De discussie over de foto’s sluit nauw aan bij de missie van DARE: het gesprek over antiracisme en discriminatie *mainstream* maken. Hoe de bijeenkomst in juni wordt ingevuld, staat nog niet vast. Cecilia Jr.: ‘Ik denk dat het moet gaan over hoe we emotionele en ongemakkelijke gesprekken kunnen voeren, zonder dat we onze eigen niet-wetende beelden als basis gebruiken.’

Die onwetendheid betreft bijvoorbeeld het door de fotograaf in de bijschriften overdrachtelijk gebruikte woord ‘*scavenger*’ (afvalleter). Cicilia Jr. ‘Dat is gewoon discriminerend. Net zo fout als het gebruik van het woord neger. Het is geen *rocket science* om te bedenken dat dat niet kan. Een beetje googelen was voldoende geweest.’

De bijeenkomst in juni wordt deze maand voorafgegaan door een dialoog in Plus Ultra voor genodigden, georganiseerd door het Centrum voor Waardecreatie dat de foto-expo organiseerde. Thema is hoe in de toekomst om te gaan met publieke kunstexposities en de verschillende reacties die daarop kunnen volgen. BRK

Zie ook het interview met Sebastiaan Berendse van het Centrum voor Waardecreatie op pagina 12.

Camps en Van Rijn in ABP-parlement

WUR-medewerkers Guido Camps en Fédés van Rijn zijn gekozen in het verantwoordingsorgaan van pensioenfondsen voor overheid en onderwijs ABP.

Camps is lijsttrekker van de Lijst voor Onafhankelijk Pensioentoezicht (LOP) en Van Rijn is de eenmanspartij Groen & Eerlijk. Beide partijen hadden een lijstverbinding. Die samenwerking heeft met name de groep van voedingsonderzoeker Camps geen windeieren gelegd. Land-

De twee partijen gingen een lijstverbinding aan en hebben samen drie zetels

bouweconoom Van Rijn sleepte in haar eentje 8324 stemmen binnen, drieënhalve keer zoveel als Camps. Dat aantal was goed voor 2 zetels plus een restzetel.

Groen & Eerlijk bestaat alleen uit Van Rijn, waardoor de andere 2 zetels naar de groep van Camps gaan.

Lage opkomst

De LOP heeft in de nieuwe samenstelling van het toezichtsorgaan van het ABP 6 van de 19 zetels in de categorie 'deelnemers'. Dat is er eentje meer dan op dit moment. Het FNV-ACOP is de grootste fractie met 8 zetels. Het verantwoordingsorgaan telt in totaal 48 zetels. Daarvan zijn er 19 voor de nog actief werkende 'deelnemers', 18 voor de gepensioneerden en 16 voor de werkgevers.

De opkomst voor de verkiezingen was overigens laag. Van de ruim 1,2 miljoen stemgerechtigde 'deelnemers' bracht maar 5,5 procent een stem uit. RK

Leegstaand terrein gekraakt

Krakers hebben afgelopen zaterdag het terrein van de voormalige Vada-drukkerij, vlakbij de Hoogvliet, in bezit genomen. Het idee voor de actie ontstond tijdens een reünie van Wageningse oud-krakers die in de jaren '80 en '90 vanwege het woningtekort gekraakt woonden. Volgens hen is de woningnood sindsdien alleen maar erger geworden.

De Vada-drukkerij werd in 2012 gesloopt en sindsdien ligt het terrein braak. Sinds zaterdag wonen er acht mensen op de plek, van wie drie WUR-studenten. Ze slapen in tenten, auto's en busjes. Ondertussen is er een legertent opgezet die dient als keuken.

Een water- of elektriciteitsaansluiting is er niet, water wordt gehaald in jerrycans en er staat een zonnepaneel om de telefoons op te laden.

'We hopen hier nog minstens een jaar te kunnen blijven', zegt masterstudent Chip, die met haar camper op het terrein staat. 'De huidige eigenaar heeft bouwplannen, maar de bouw zal op zijn vroegst in 2023 starten. Ik weet zeker dat er nog veel meer mensen in Wageningen zijn die woonruimte nodig hebben. Hier kunnen nog wel wat mensen bij.' CJ

 resource-online.nl

Bijenstart-up slaat vleugels uit

Bij studentenplatform Enactus kunnen studenten in de praktijk leren hoe ze een sociale onderneming kunnen opzetten. Project BeeGrateful, dat bijenhôtels bouwt om de bij een handje te helpen, is het eerste Wageningse Enactus-project dat op eigen benen verdergaat. Een jaar geleden werden de eerste Streetlight Bee&bees (lantaarnpaal-bijenhôtels) opgehangen in Wageningen. Inmiddels hangen ze ook in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht; worden er mini-Bee&bees verkocht aan consumenten en zijn er plannen voor 60 bijenhôtels in 27 dorpen in Italië voor een biodiversiteitsproject. Op de foto masterstudent Lisa Beckers (Plant Biotechnology en Biobased Sciences) van BeeGrateful. LZ • Foto Florine Zegers

 resource-online.nl **FULL STORY ONLINE**

Onderlinge vogelgriepbesmettingen in Gelderse Vallei

'Het vogelgriepvirus dat rondgaat in de Gelderse Vallei, dat is het horrorscenario', zei vogelgriepexpert Nancy Beerens van Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) onlangs in de Volkskrant. Kort daarop wees analyse van vogelgriepmeldingen in Lunteren en omgeving op besmetting tussen bedrijven onderling.

Wageningen Bioveterinary Research analyseert in opdracht van de rijksoverheid de genetische code van de hoogpathogene H5N1-vogelgriepvirussen die op de pluimveebedrijven worden gevonden. De eerdere uitbraken van dit seizoen bleken vrijwel allemaal herleidbaar tot aparte besmettingen via wilde vogels. Analyse van de recente besmettingen in de Gelderse Vallei liet echter iets anders zien: twee clusters van

'Vaak blijft onduidelijk hoe de verspreiding precies tot stand is gekomen'

besmettingen, waarbinnen de virussen zeer nauw verwant zijn aan elkaar. 'Waarschijnlijk zijn er dus twee bedrijven besmet geraakt door wilde vogels, waarna het virus zich naar bedrijven in de nabije omgeving heeft weten te verspreiden', zegt Beerens, hoofd van het Nederlands Referentie Laboratorium voor Aviaire Influenza bij WBVR.

Meeliften

Het horrorscenario is dat het vogelgriepvirus verder "wandelt" vanaf de besmette bedrijven. Daarom zijn pluimveebedrijven binnen een kilometer van de uitbraken preventief geruimd. Pluimveebedrijven binnen een straal van drie kilometer – in deze pluimveedichte regio zijn dat er tientallen – worden allemaal bemonsterd door de NVWA en onderzocht door het WBVR-laboratorium in Lelystad. Dat betekent alle hens aan dek, beaamt Beerens. 'De analyses van de monsters moeten de volgende dag klaar zijn.' Beerens hoopt vurig dat het lukt om de verdere verspreiding van het virus te stoppen. 'Het virus kan meeliften met mensen, materialen, stoffeeltjes en bijvoorbeeld knaagdieren. Vaak blijft onduidelijk hoe de verspreiding precies tot stand is gekomen.' ME

Foto Shutterstock

Hoe de guppy een placenta kreeg

Genen voor vervoer van voeding evolueerden snel in guppy's met een placenta.

Vissen in de guppyfamilie (*Poeciliidae*) zijn alle levendbarend. Bovendien kent de familie een enorme variatie in de manier waarop de embryo's zich ontwikkelen. Sommige soorten hebben grote losse eitjes in de baarmoeder die elk een voedselvoorraad heb-

'Soorten met een placenta zijn gestroomlijnder en kunnen beter roofdieren ontwijken'

ben, afgesloten van de buitenwereld. Andere hebben kleine eitjes die gevoed worden tijdens de ontwikkeling. Daar is een placenta voor nodig. Henri van Kruistum (Fokkerij en Genomica & Experimentele Zoölogie) promoveerde op onderzoek naar het ontstaan van de placenta in de evolutie van deze vissen.

Parallele evolutie

Van Kruistum vergeleek de DNA-code van 26 vissoorten en keek hoeveel bepaalde genen veranderd waren. Als er veel mutaties zijn, is dat een teken van snelle evolutie in dat gen. Het verbaasde hem hoe duidelijk de resultaten

waren. 'De vissen zijn grotendeels hetzelfde, behalve de placenta.' De vissen met placenta toonden versnelde evolutie in bepaalde genen, terwijl die genen in vissen zonder placenta niet versneld evolueerden. De genen codeerden vooral voor eiwitten die voedingsstoffen transporteren. Van Kruistum: 'Die zijn waarschijnlijk nodig om de embryo's te voeden vanuit de placenta.' De genen evolueerden op dezelfde manier in verschillende vissoorten met placenta, onafhankelijk van elkaar. Een mooi voorbeeld van parallelle evolutie.

Stroomlijn

Als in zoveel vissoorten onafhankelijk een placenta evolueert, moet er een groot voordeel aan zitten. Van Kruistum: 'Een idee is dat de placenta een vis gestroomlijnder maakt, omdat de embryo's gemiddeld over de zwangerschap heen kleiner zijn dan een vis die van tevoren al een groot ei moet maken. Daardoor kunnen soorten met placenta beter roofdieren ontwijken. Die soorten lijken in het voordeel te zijn in leefgebieden met veel roofdieren of een sterke stroming. Zonder die factoren evolueert de placenta niet.' ss

Weer Wat Wijzer

Kan water bederven?

Op een flesje water staat een houdbaarheidsdatum. Kan water eigenlijk bederven?

Bacteriën en schimmels hebben twee dingen nodig om te groeien: voedsel en water. 'In schoon water zitten geen suikers of andere voedingsstoffen waar ze op kunnen groeien en zolang de dop erop zit komen ze er ook niet in,' zegt Marcel Zwietering, hoogleraar Levensmiddelenmicrobiologie. 'Dus dan bederft het water niet.' Die houdbaarheidsdatum staat erop omdat het wettelijk verplicht is, maar ook daarna kun je de inhoud veilig drinken: 'Mogelijk gaat de kwaliteit van producten wat achteruit, maar bij puur water zal er niets gebeuren.'

En die flesjes en doppers waar we de hele dag uit drinken? 'Bij elke slok die je neemt, vloeit altijd wat speeksel met daarin wat eten en bacteriën uit je mond terug in het flesje. Als je een flesje hergebruikt dan wemelt het al snel van de bacteriën', vertelt Zwietering. 'Uit een onderzoekje van een voormalige WUR-medewerker bleek dat het water uit enkele hergebruikte flesjes officieel niet geschikt was als drinkwater voor koeien, vanwege de hoge bacterieconcentraties.' Het goede nieuws: voor ons is het niet gevaarlijk. Het zijn je eigen mondbacteriën en daar word je niet ziek van. Vind je dat toch vies klinken, dan doe je er volgens Zwietering goed aan je flesje tussendoor te wassen. 'Met heet water is voldoende. Afwasmiddel kan ook, maar dat bevat organische stoffen

waar bacteriën en schimmels op kunnen groeien, dus dan moet je het flesje wel goed naspoelen.'

Het Nederlands kraanwater is schoon, dus dat kun je veilig bewaren in een schone fles. Je kan beter geen flesjes hervullen waar sap of melk in heeft gezeten, want die bieden wel een voedingsbodem voor bacteriën en schimmels. Die flesjes kan je wel goed schoonmaken met heet water en afwasmiddel. 'Glas en RVS-flessen zijn makkelijk schoon te houden dankzij hun gladde oppervlak,' zegt Zwietering. 'Plastic werkt ook en is lekker licht. Er kunnen wel kleine beetjes organisch materiaal uit het plastic lekken, die een voedingsbodem kunnen vormen. Dus regelmatig verversen blijft het beste advies.' TL

'Als je een flesje hergebruikt dan wemelt het al snel van de bacteriën'

Marcel Zwietering, hoogleraar Levensmiddelenmicrobiologie

We worden dagelijks overspoeld met soms tegenstrijdige informatie. Hoe zit het nu precies? In deze rubriek geeft een wetenschapper antwoord op jullie prangende vragen.

Door te vragen word je wijzer. Durf jij 'm te stellen? Mail naar redactie@resource.nl

Illustratie Marly Hendricks

Laat dode walvissen maar liggen

Aangespoelde dode walvissen hoeven niet per se te worden afgevoerd en opgeruimd. De kadavers op geschikte plekken laten liggen, is een goede optie.

Dat is de conclusie van een studie door Wageningse onderzoekers naar de biologische effecten van het ontbindingsproces van een aangespoelde dwergvinvis die op Rottumerplaat werd gelegd.

De dwergvinvis Godfried, genoemd naar de schrijver Godfried Bomans, werd eind 2020 gevonden op Rottumerplaat. Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer besloten het dier naar een geschikte plek te slepen om te laten ontbinden. Wageningen Marine Research bracht dat proces zeven maanden lang nauwkeurig in beeld. De voorlopige conclusie is dat de natuur er baat bij heeft.

Kevers

‘Met name insecten hebben er jarenlang plezier van’, licht hoofdonderzoeker Martin Baptist toe. Het kadaver trok in totaal 57 verschillende soorten kevers aan, waaronder de krompootdoodgraver en de oeveeraaskever. Van de kevers waren 21 soorten nog niet eerder op het eiland aangetroffen. Sommige kevers kwamen van het vasteland op de geur van de rottende walvis af.

Met die geur valt het voor mensen overigens mee. De onderzoeker brachten om

De staat van het kadaver werd minutieus onderzocht • Foto Martin Baptist

‘Met name insecten hebben er jarenlang plezier van’

de maand een bezoek aan het kadaver om metingen en waarnemingen te doen. Met camera’s werd het kadaver permanent gevolgd.

Het kadaver is overigens nog lang niet weg. Baptist schat dat het nog wel drie jaar kan duren voordat het vlees en de huid helemaal zijn verteerd.

Stikstof

Behalve insecten profiteert ook de omringende natuur van een rottend kadaver. Voedingsstoffen die de bodem in sijpe-

len maken dat het omringende groen volgen Baptist letterlijk groener is en hoger groeit. ‘Dat komt door dat front aan ingrediënten. Maar dichtbij het kadaver sterven planten af door de hoge concentratie stikstof. Die wordt zo hoog dat het giftig wordt.’

Of Rijkswaterstaat in het vervolg vaker dode walvissen teruggeeft aan de natuur moet nog blijken. Wel is projectleider Rick Hoeksema enthousiast. ‘Gewoonlijk ruimen we zo’n groot kadaver op. Nu blijkt dat het een functie vervult in het ecosysteem. Dat kun je vantevoren bedenken, maar het is bijzonder om te zien dat het in de praktijk ook zo werkt.’ ^{RK}

Open initiatief

Op vrijdag 13 mei vindt de officiële aftrap plaats van de Open Science Community Wageningen, een platform voor en door WUR-onderzoekers dat zowel inspiratie wil bieden als praktische aanknopingspunten.

‘Er zijn allerlei manieren om je onderzoek toegankelijker en meer open te

maken. Maar waar begin je, hoe pak je het goed aan? En hoe wapen je je tegen de schaduwzijde, namelijk dat jouw onderzoek wordt gekaapt door een partij die er duistere bedoelingen mee heeft? WUR ondersteunt daar wel in – het Open Science & Education Program doet goed werk – maar het is ook prettig om met mede-onderzoekers te kunnen sparren en ervaringen uitwisselen’, legt promovendus Annika Tensi uit, een van

de grondleggers. ‘Bijna alle Nederlandse universiteiten hebben al zo’n Open Science Community; wij sluiten daar graag bij aan.’ Tijdens de launch reikt de Community ook een Open Science Lighthouse Award uit, aan een Wageningse wetenschapper wiens aanpak van open science een lichtend voorbeeld is. ^{ME}

Lees meer op pagina 26. Vijf tips over Open Science.

Bomen over droogte

Op een enkele plek viel zaterdag wat welkome regen, maar over het algemeen is het wederom gortdroog in Nederland. Resource belde met Floris Lafeber, masterstudent Meteorology en assistent-meteoroloog bij Weeronline.

Wat is er aan de hand dat het alweer zo droog is?

'Onze omgeving heeft al een tijdje te maken met een aaneenschakeling van hogedrukgebieden. Het zorgt ervoor dat wij rustig en droog lenteweer hebben en dat storingen vanaf de Atlantische Oceaan amper de kans krijgen om onze kant op te komen. Dat blijft voorlopig zo. Na het weekend komt er alweer een nieuw hogedrukgebied aan.'

Is dat goed of slecht nieuws?

'Dat hangt ervan af aan wie je het vraagt. Zelf vind ik het erg fijn weer, mede doordat ik momenteel in training ben voor de Nijmeegse Vierdaagse en dus veel wandelingen maak. Maar hooi-

koortspatiënten en boeren worden hier absoluut niet blij van. Zeker omdat het ook nog iets harder gaat waaien. Pollen verspreiden zich dan nog makkelijker en de toplaag van de bodem droogt nog sneller uit.'

Is dit stabiele voorjaarsweer niet oersaai voor een meteoroloog?

'Valt mee! Bij Weeronline, waar ik inmiddels drieënhalf jaar werk als assistent-meteoroloog, is het zelfs hartstikke druk nu: rond de eerste zomerse dag in Nederland – als de temperatuur in De Bilt boven de 25 graden komt – is er altijd volop media-aandacht. Daarnaast hebben we ook van alles te vertellen over de zonkracht, die met 5 à 6 behoorlijk hoog is nu. En *Resource* is niet de enige met vragen over de droogte. Verder gebeuren er over de grens bijzondere dingen. De extreme hittegolf in India en Pakistan, met temperaturen van boven de 50 graden, is echt opmerkelijk.'

In droog lenteweer blijven pollen (zoals van de berk) langer in de lucht zweven. Slecht nieuws voor mensen met hooikoorts • Foto Shutterstock

Is dit jouw favoriete weer?

'Eerlijk gezegd beleef ik mijn *finest hour* pas bij extreme kou. Zodra het kwik onder de -10 komt, begint mijn hart sneller te kloppen.' ME

Samengevat Wetenschap met een knipoog

◆ BROS

Onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam hebben een manier ontdekt om chocola nog lekkerder te maken. Met 3D-printers zijn structuren gebouwd die het mondgevoel van chocola verbeteren. Feitelijk: chocola knapperiger maken door het op te bouwen uit laagjes. Hoe meer breukmomenten in de mond, hoe groter het genot. Gewoon Bros dus.

◆ OUD (1)

Door minder te eten, leef je langer. Door bovendien alleen te eten als je actief bent –voor de meesten van ons: overdag– leef

je nog langer. Dat wil zeggen: bij muizen werkt het zo. Dat blijkt uit een langjarige studie van het Amerikaanse Howard Hughes Medical Institute. De onderzoekers onderwierpen honderden muizen vier jaar lang aan verschillende eetregimes.

◆ OUD (2)

Muizen op dieet leven gemiddeld 10 procent langer. Muizen op dieet die alleen 's nachts eten leven 35 procent langer. De muizen voegden liefst negen maanden toe aan de gemiddelde twee jaar dat ze leven. Omgerekend naar de mens: geen 78 maar 104 jaar. Wauw, dan kan ik Ajax nog

44 keer kampioen zien worden. Alleen maar door goed en tijdig te eten!

◆ SNAPFEET

Onderzoekers van Cambridge hebben een app ontwikkeld (*Snapfeet*) waarmee je online schoenen kunt passen. Op basis van een paar foto's van je onderdanen, maakt de app een 3D-model van je voeten, berekent jouw maat en laat met augmented reality ook nog eens zien hoe ze staan. De app voorkomt zo dat veel bestelde schoenen worden teruggestuurd. Dat is nog eens toegepast onderzoek. RK

Online, part 2

Guido Camps

Twee weken geleden gaf ik een college over wetenschapscommunicatie voor ongeveer 150 studenten. Althans, theoretisch 150 studenten, er zaten er namelijk 7 in de zaal. De rest kan natuurlijk zeer geconcentreerd naar het scherm thuis hebben zitten kijken, maar er is ook een kans dat ze het gemist hebben. Ik denk dat we als universiteit hebben onderschat hoe gemakkelijk we terug kunnen gaan naar 'normaal'.

Ten eerste zijn ook de medewerkers nog helemaal niet terug naar het oude normaal; er wordt naar een nieuwe balans gezocht

'Ik wil studenten niet dwingen te komen, maar ik wil ook niet lesgeven tegen een muur'

twee jaar thuisonderwijs gehad (als onderdeel van andere beperkende coronamaatregelen). We missen daardoor institutioneel geheugen van het 'oude normaal' binnen een groot deel van de studentenpopulatie. Een grote groep studenten heeft dus nooit het nut gezien of ervaren van in Wageningen wonen. En naar de campus komen wordt zo voor een aantal van hen ineens een enorme klus en gedoe, zeker voor een enkel college van een uurtje. Ik ging bij mezelf te rade: waarom wil ik eigenlijk dat de studenten naar college komen?

waarbij mensen beduidend minder op de campus zijn dan voorheen. Ten tweede duurt een studie ongeveer vijf jaar en daarvan hebben studenten

Zijn ze niet oud en volwassen genoeg om dat zelf te beslissen of ze wel of niet naar een college willen komen? Ik worstel hiermee, net als veel collega's (zie ook het gesprek op pag. 18) omdat ik aan de ene kant vind dat studenten volwassen mensen zijn die hun eigen keuzes mogen maken, maar aan de andere kant is de praktijk toch vaak dat enige begeleiding en aansporing helpt om studenten de 'juiste' keuze te laten maken. Een studie en de ontwikkeling die je als jongvolwassene meemaakt tijdens deze jaren is meer dan alleen dat ene college. Het is een fase van teruggeworpen zijn op jezelf, nieuwe mensen ontmoeten en leren een eigen leven te leiden. Dat is lastiger wanneer je thuis blijft wonen en af en toe een college online terugkijkt. Aan de andere kant erken ik dat dit ook op vele andere manieren kan en dat ik hiermee veel invul voor anderen.

Het wordt een uitdaging om tot een nieuwe balans te komen, juist in het onderwijs, waarbij de verleiding colleges online terug te kijken niet de facto de vervanging wordt van fysieke aanwezigheid. Nogmaals, ik worstel hiermee, want ik wil studenten niet gaan dwingen te komen, maar ik wil ook niet lesgeven tegen een muur. Dus juist nu hoop ik dat onze studenten, studentenraden en studieverenigingen zelf proactief met voorstellen komen. We moeten het samen doen.

Guido Camps (38) is dierenarts en onderzoeker bij Humane Voeding en OnePlanet. Hij houdt van bakken, bijen houden en bijzondere dieren.

Verwijderde Afrika-expo komt niet terug

‘WAAROM TERUG- PLAATSEN, ALS JE MENSEN PIJN DOET’

In weerwil van een toezegging, komt de verwijderde foto-expositie Power of the Wasted niet terug. Sebastiaan Berendse, directeur Waardecreatie en eindverantwoordelijke voor de expositie, licht dat besluit toe. Tekst Roelof Kleis

De negentien grote foto's in de nieuwe buiten-galerij bij Impulse hingen vorig jaar september krap een week. De beelden, gemaakt door alumnus International Development Studies Jurrian Veldhuizen, lieten de informele recycling zien van plastic afval in de Ghanese stad Kumasi. De expositie van de foto's leidde tot grote woede onder een deel van de Afrikaanse studenten. Sebastiaan Berendse, als directeur Waardecreatie eindverantwoordelijk voor de programmering van Impulse, liet de foto's daarop verwijderen. Tijdelijk – was het plan – om de gemoederen tot bedaren te brengen en tijd te nemen voor gesprekken. Inmiddels is besloten dat de expositie definitief niet terugkeert.

Wat was er mis met die foto's?

‘Dat is niet de goede vraag. De inhoud van de expositie is op zichzelf niet het probleem, blijkt uit de vele gesprekken die er na het weghalen zijn geweest. Het verhaal dat die beelden oproept bij de Afrikaanse gemeenschap, is dat wel. In beelden zitten altijd emoties en gevoelens opgeslagen. Degene die ernaar kijkt, ervaart iets.’

Wat is dan dat verhaal dat wordt opgeroepen?

‘Het gaat erom dat de Afrikaanse gemeenschap weer in de ontwikkelingsstand wordt gepositioneerd. De expositie zegt volgens hen: zie je wel, het is er nog steeds

een klerebende. De foto's zijn in hun ogen stereotyperend. Het wordt niet ontkend dat dit ook een deel van de Afrikaanse werkelijkheid is, maar het is maar een stukje. Zij voelen zich door de foto's negatief en eenzijdig geportretteerd.’

Ik zie op de foto's mensen die in hun levensonderhoud voorzien door met veel creativiteit afval te recyclen.

‘Ja, dat is ook zo. Ik had in eerste instantie ook niet het idee dat die beelden iets vervelends oproepen. Dat was natuurlijk ook niet de intentie van WUR en de fotograaf. Maar ik ben in West-Europa opgegroeid en grootgebracht door blanke ouders. De gesprekken hebben mij laten inzien dat ik op een manier naar dingen kijk die iemand anders heel anders kan ervaren.’

In de verklaring van WUR op het niet terugplaatsen van de expositie, wordt de link gelegd met kolonialisme en racisme. Is dat niet vergezocht?

‘Die stap lijkt misschien groot, maar uiteindelijk zit daar wel de angel van de reacties. In de gesprekken hebben we afgepeld waar die scherpe reacties vandaan kwamen, wat de diepere pijn is die eronder ligt. Uiteindelijk ligt dat voor een belangrijk deel in het zich niet erkend

voelen als onderdeel van de brede WUR-gemeenschap. Het gevoel van: ik tel niet mee. Zij voelen zich bekeken en aangesproken door de blanke westerse bril. Daar moeten we het dus met elkaar over hebben.'

Als de foto's op zichzelf niet het probleem zijn, waarom komen die dan – met de juiste context – niet terug?

'Die beslissing is uiteindelijk door de raad van bestuur genomen. Ik heb geadviseerd om de expositie niet terug te hangen, in goed overleg met de directeur Corporate Communicatie & Marketing Inge Wallage. Juist om speelruimte te hebben voor een breder gesprek over kolonialisme en racisme en om onderwerpen als diversiteit en inclusiviteit te adresseren binnen onze organisatie. Kun je daar een goed gesprek over hebben, als je tegelijkertijd sommigen nadrukkelijk tegen de schenen schopt door die foto's weer op te hangen?'

In de verklaring zeg je 'vrijheid van expressie, zonder te kwetsen', maar ook 'zonder a priori te cancelen wat onwelgevallig is'. Is dat per saldo niet wat hier toch gebeurt: het cancelen van een foto-kunstexpositie?

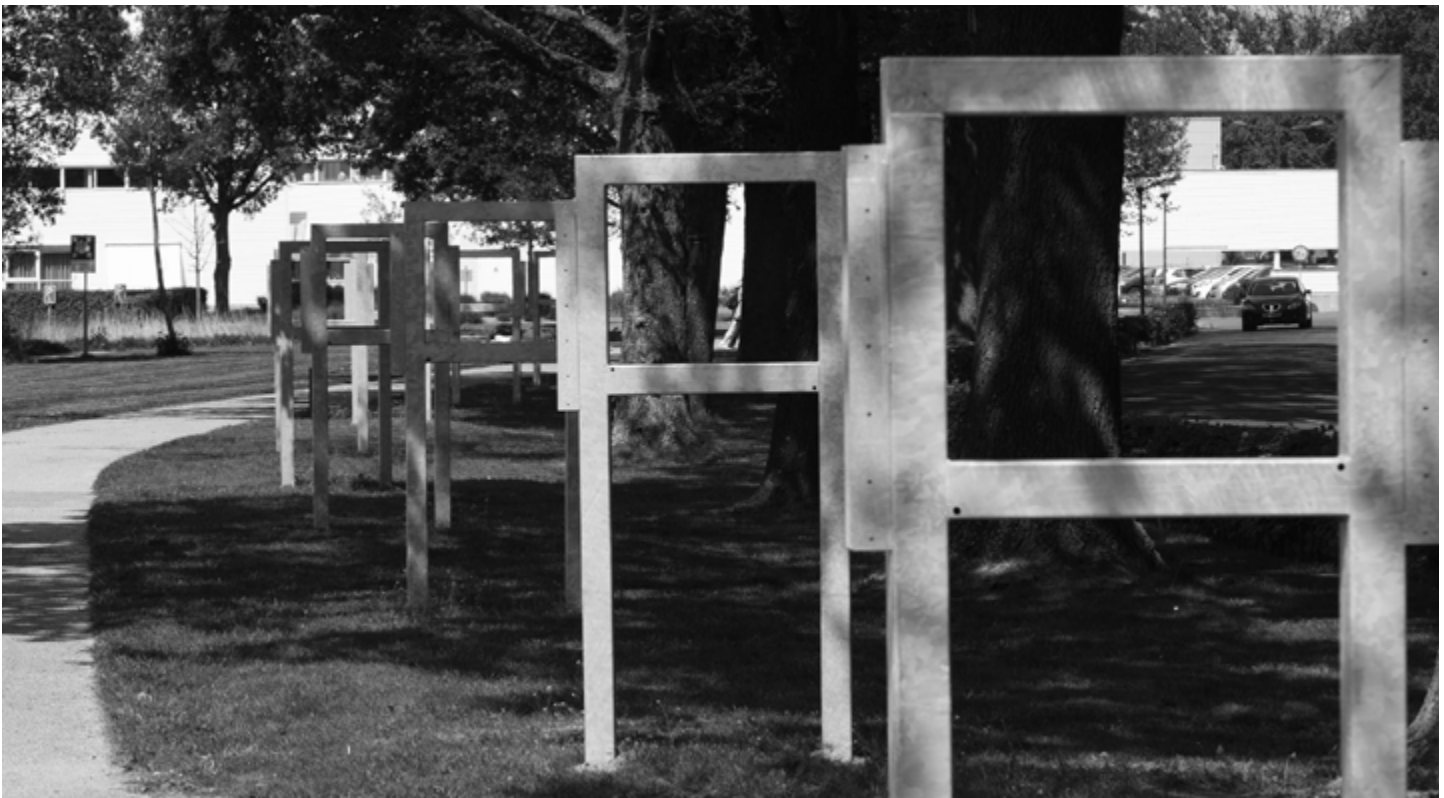
'Nee, dat denk ik niet. Maar ik begrijp wel dat het zo gezien kan worden. Het niet terugplaatsen van de expositie is een grote stap. Maar ik zie het niet als mee-

'Zij voelen zich door de foto's negatief en eenzijdig geportretteerd'

waaien als de wind even tegenzit. We hebben die kant – meningsuiting, kunst mag vragen oproepen – uitvoerig besproken. Het is eerder heel raar om de foto's terug te plaatsen wanneer je weet dat je er mensen binnen je gemeenschap pijn mee doet en je tegelijkertijd een gesprek wilt voeren over hoe je met elkaar een meer inclusieve gemeenschap vormt. Dat gaat niet samen.'

Zijn er fouten gemaakt in dit hele proces?

'Ja. We hadden, voordat we de foto's ophingen, veel beter kunnen stilstaan bij het eenzijdige beeld dat werd neergezet van Afrika en bij wat deze beelden mogelijk op zouden roepen. Wat ook miste, was de context vanuit WUR bij de expositie. Waarom hangen we dit op? Wat is de doelstelling? Dat zullen we een volgende keer anders moeten doen. Maar dan nog kun je niet altijd voorspellen wat er gaat gebeuren. En dan gaat het erom hoe we er uiteindelijk mee omgaan. Daar zullen we met elkaar gaandeweg de juiste weg in moeten vinden en dus voer je gesprekken om je in elkaars standpunt te verplaatsen.' ■

De nu lege buitengalerij bij Impulse • Foto Guy Ackermans

Van boomgaard tot voedselbos

‘NIKS IS HIER STANDDAARD, HET IS VERANDERLIJKE COMPLEXITEIT’

Op proefboerderij Droevendaal ontwikkelen (oud-)studenten een kenniscentrum voor voedselbossen.

Tekst Roelof Kleis

Als je het geluid denkbeeldig wegdraait, is het er idyllisch. Een boomgaard bij een boerderij. Appel- en perenbomen bepalen het beeld. Een enkele walnoot. Langs de Kielekampsteeg een rij hoge eiken. Een watergang, een paar poeltjes. En honderden kleine boompjes. Nieuwe aanwas van een voedselbos-in-wording. Mét geluid sta je op een terrein langs de drukke Mansholtlaan bij proef- en leerboerderij Droevendaal. Docent Kees van Veluw (Farming Systems Ecology) gebruikt de boomgaard al sinds jaar en dag als ontwerplocatie voor het mastervak Ecological Design and Permaculture. ‘Een ontwerpmethode voor landbouwsystemen, gebaseerd op natuurlijke processen’, licht hij toe. ‘Onderdeel van het college is dat studenten zelf een nieuw ontwerp maken voor die boomgaard.’ De fraaie resultaten zetten hem op het spoor er een project van te maken. ‘Een vanaf het begin door studenten geleid project. Educatie,

onderzoek en ervaring ineen.’

De eerste aanzet was drie jaar geleden. Het initiatief heeft zich in die tijd ontwikkeld tot het huidige voedselbos in wording. Drijvende krachten achter het bos zijn de voormalig studenten Louise van der Stok, Jordy van Eijk en Pablo van Neste, idealisten uit de biologische hoek. Van Neste, studieadviseur bachelor Bos- en Natuurbeheer, leidt graag rond over het precies één hectare grote terrein. ‘Het ziet er simpel uit’, zegt hij, wijzend op de watergang die is gegraven. ‘Maar het is veel meer dan een slootje graven. Wij hanteren het principe dat elk element veel verschillende functies heeft. De sloot zorgt niet alleen voor drainage, maar is ook een waterbron voor dieren en er groeien gewassen en bomen.’ ‘Het water werkt daarnaast als een spiegel’, gaat hij verder. ‘Aan de ene kant is de oever daardoor iets warmer dan aan de andere kant. Zo creëer je niches voor verschillende planten. Niks is hier standaard, het is allemaal veranderlijke complexiteit.’ Zo’n gradiënt is ook in het beplantingsplan toegepast. Van Neste:

‘Lage groenten aan de zuidkant, oplopend naar hoge bomen aan de noordkant. Zo benut je de zon maximaal.’

Fijnstof

Ook voor de wal langs de Mansholtlaan die in november vorig jaar werd aangelegd, geldt die multifunctionaliteit. ‘Door die wal hoor je het geluid al een stuk minder’, zegt Van Veluw. ‘Maar het beschermt ook tegen fijnstof en de koude noordoosten wind, waardoor de bloesem niet meer bevroest. De wal telt daarnaast meerdere plateaus die warmte opvangen voor verschillende microklimaten: vijgen en abrikozen zullen het bijvoorbeeld uitstekend gaan doen.’ Wat de soorten betreft bestaat de basis uit inheemse soorten zoals appels, peren, walnoten en hazelnoten. Maar er is ook plek voor uitheemse hoogproductieve bomen en struiken. Over een jaar of tien staan er dus ook volwassen uienbomen en szechuanpepers, exotische soorten uit China en andere delen van de wereld. ‘De blaadjes van de uiensoepboom smaken

V.l.n.r.: Louise van der Stok, Jordy van Eijk en Pablo van Neste • Foto Guy Ackermans

in de vroege lente naar Franse uiensoep. Dat heeft veel potentie. En de szechuan-peper is zeer gewild bij topchefs.’

Bij die plantenkeuze speelt commercie een belangrijke rol. ‘Het is zeker ook een commercieel experiment’, beaamt Van Neste. ‘We zijn aan het kijken hoe een voedselbos zo valt te organiseren dat het een zogeheten *community supported agriculture*-model kan worden, waarin de boer dus ondersteund wordt door een groep burgers. Met naast productie ook

‘De blaadjes van de uienboom smaken naar Franse uitensoep’

‘Het is zeker ook een commercieel experiment’

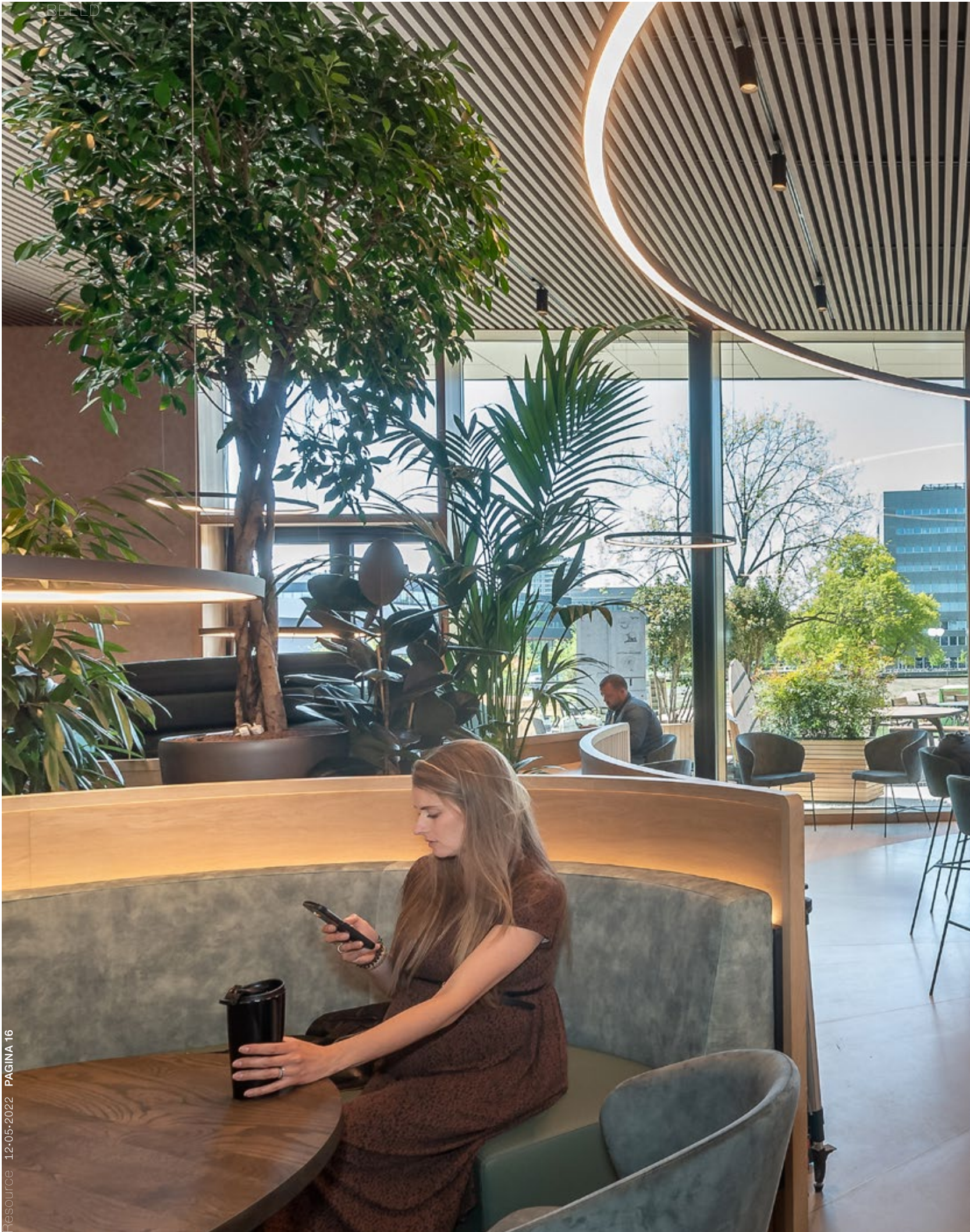
ruimte voor diensten als workshops, trainingen en plek voor inspiratie. Ik verzorg het *ecoliteracy*-programma: schoolkinderen uit Bennekom komen wekelijks naar ons terrein om les te krijgen.’

Strategie

Maar de plannen van het drietal zijn veel grootser. Voedselbos Droevendaal moet de spil worden in een soort kennisinstituut over voedselbossen. Van Neste: ‘We willen de komende drie jaar elders in Nederland een aantal pilots opzetten waarin de wetenschappelijke basis van voedselbossen wordt gelegd. In co-creatie met boeren of landeigenaren krijgen jongeren daar een kans een bedrijf op te zetten in een voedselbos. Wij willen die bossen monitoren, data verzamelen en die terugkoppelen naar WUR en andere instellingen.’ Voor de ambitieuze plannen is inmiddels de stichting Regeneratie opgericht.

Voorlopig moet het kleine spul vooral hard groeien. Wie een voedselbos wil beginnen, moet over een lange adem beschikken. ‘Verwacht niet te veel in het begin en geloof erin dat veel daarna goedkomt’, zegt Van Neste. ‘Maar er zijn ook strategieën om op korte termijn succes te hebben. Er is nu best veel ruimte tussen de jonge aanwas. Daar kun je groenten verbouwen. Dat is een strategie om het hoofd boven water te houden.’ Intussen begint het terrein voor dieren al een interessante plek te worden. ‘Onlangs hebben we hier de sleedoornpape gesignaleerd’, zegt Van Neste. ‘Dat is een bedreigde vlindersoort van de Rode Lijst. De haas is hier ook al gezien. Een bosecosysteem trekt veel soorten aan die dit leuk vinden. Zelfs op zo’n postzegeltje als deze ene hectare.’ ■

NOVUM

Novum, een nieuwigheidje, zo heet de Faculty Club in het kersverse Omnia. Zo iets was er inderdaad nog niet op de campus. Het restaurant met cocktailbar wordt gerund door cateraar Hutten. Novum slaat ook op de kaart. Het streven is dat er producten geserveerd worden van start-ups op de campus en de proefboerderijen van WUR. Het restaurant biedt plek aan 62 personen en is op werkdagen open van 9:00 tot 17:00 uur en op dinsdag- en donderdagavond tot 21:00 uur. Loop dan ook even naar het terras met uitzicht over de campus. RK

Foto Sven Menschel

Van twee kanten

Lege collegezalen? Verplicht aanwezigheid!

Frustrerend, maar een feit: de collegezalen blijven leeg. Moeten we aanwezigheid voor studenten verplichten? Docent Organische Chemie Tjerk Sminia en universitair hoofddocent Bedrijfseconomie Yann de Mey over 'de wortel en de stok'.

Tekst Willem Andréé Foto's Guy Ackermans

Yann: 'Ik ben tegen. Een van de hoofdoelen van een universitaire opleiding is dat studenten zelf leren plannen, zelfstandig zijn en dat ze de gevolgen van hun beslissingen inzien. En beseffen dat het een verarming is van hun opleiding als ze niet naar college komen. Als je het verplicht, ontnem je hen dit leerproces.'

Tjerk: 'In essentie ben ik ook tegen aanwezigheidsplicht. Alleen al om de administratie die er bij komt kijken. Verplichting past niet bij de universiteit. Er zijn wel onderdelen die je kunt verplichten, zoals practica en werkcolleges waar je vaardigheden doceert die niet online te leren zijn. In de scheikunde moet je bijvoorbeeld moleculen kunnen tekenen, dat moet je trainen. Ik wil dan direct kunnen zien hoe studenten zich ontwikkelen, de fouten kunnen ontdekken en daar op reageren. Ik weet uit ervaring dat aanwezigheid werkt. In periode 1 – toen iedereen na corona weer enthousiast naar de campus kwam – is 95 procent van mijn studenten geslaagd. In periode 2 –

toen de drive om te komen weer weg was – daalde dat naar 50 procent. Dat probeer ik in mijn colleges duidelijk te maken, maar dat is kennelijk niet voldoende. Voor werkcolleges neig ik dus wél naar een plicht.'

Yann: 'Natuurlijk kan ik mijn vakken online geven, maar de diepgang is minder. Ik merk ook: bij online lessen stellen studenten een vraag, ik geef antwoord en ze zijn weer offline. Als je samen in een ruimte zit, kun je verder de diepte in. Studenten zien dat misschien anders. Online vinden ze efficiënter. Dus ja, het is *the carrot or the stick*. Wij proberen studenten nu te motiveren met een bonus: de helft van de bonus staat voor de kwaliteit van het werk, de andere helft is aanwezigheid. Als studenten echt niet kunnen komen, prima, maar dan geen volledige bonus. Zo stuur je ze toch in de

‘Wij proberen studenten te motiveren met een bonus’

Yann de Mey, universitair hoofddocent Bedrijfseconomie

‘Eerst op sleeptouw nemen, vanaf periode 3 mogen ze het zelf bekijken’

Tjerk Sminia, docent Organische Chemie

juiste richting zonder te zeggen “je moet er zijn”.’

Tjerk: ‘Moet dat nu echt, zo’n bonus? Gratis koffie en muffins, aangeboden door de universiteit... De opkomst blijft nu laag, dus kennelijk maken we onvoldoende duidelijk waarom ze op een universiteit zijn en welke mogelijkheden er liggen. Vooral eerstejaars moet je bij de hand nemen en dat kan dus wel met behulp van een verplichting. Later mogen ze zelf bepalen of ze wel of niet gaan.’

Yann: ‘Het is in transitie. Het kan na de zomervakantie weer aantrekken. Maar er is nu een generatie die de eerste en tweede bachelorjaren bijna helemaal online doorlopen heeft. Die zijn niet anders gewend. Een voorbeeld. Mijn vrouw werkt ook bij WUR en had een student begeleid tijdens zijn masterthesis. Het eindgesprek kon live. Mijn vrouw blij, maar de student zei: “Dan heb ik reistijd en het kost geld”, niet beseffende dat een live presentatie hem een beter punt zou opleveren. Ze moest hem echt overtuigen, hij had al heel zijn MSc online gedaan. Iedereen moet zich opnieuw aanpassen, dat is de kern van alles. Misschien moeten we ze inderdaad beter informeren, dat kan via de studieverenigingen. Zo van: dit is hoe het hoort.’

Resource: ‘Stel, de zalen blijven bij hoorcolleges toch leeg, blijven jullie dan tegen een aanwezigheidsplicht?’

Yann: ‘Zeker voor de hoorcolleges zou ik het echt nooit doen. Je kunt als drukmiddel ook nog de mogelijkheid om colleges op te nemen uitzetten. Laat studenten dan maar het boek lezen als ze diepgang willen. Ik ga nooit verplichten.’

Tjerk: ‘Eens met Yann. Voor de praktische sessies is plicht wenselijk, ook voor mijn eigen motivatie, trouwens. En wij zijn óók gestopt met colleges online live beschikbaar stellen: we zetten opnames nog wel online, maar pas na drie weken. Verder moeten we dus dwingender zijn met informatie. Zoals Yann zegt, kan dat via studieverenigingen. We moeten uitleggen hoe belangrijk het is dat je er bent. Op basis van argumenten en redelijkheid.’

Yann: ‘In dat laatste geloof ik niet. Ik wil begrijpen waarom ze niet komen. Ik geloof dat de redenen divers zijn. Ik denk dat student zich van geen kwaad bewust zijn. Zo van: “Het mag toch?!” Ik wil

begrijpen waarom ze niet komen, snappen ze wel wat voor impact het heeft op hun leerproces?’

Resource: ‘Zien jullie ook niets in een verplichting van tachtig procent, bijvoorbeeld?’

Yann: ‘Ook niet. Maar als ik merk dat de opkomst zo blijft en studenten koppig thuis achter het scherm blijven zitten, dan ga ik mijn lessen nog interactiever maken en van iedereen vragen het materiaal op voorhand door te nemen. Dan kun je live alles bespreken in de collegezaal. Je kan vragen stellen, rondlopen door de zaal, aan gezichten zien of er begrip is. Je moet wisselwerking creëren in de collegezaal, studenten prikkelen om langs te komen.’

Tjerk: ‘Ook dan: eerst op sleeptouw nemen, vanaf periode 3 mogen ze het zelf bekijken.’ ■

Wat vind jij? Reageer op dit artikel op [Resource-online.nl](https://resource-online.nl).

Vakevaluaties niet altijd opbeurend

‘Het is pure bullshit dat we dit moesten leren’

Vakevaluaties: ooit in het leven geroepen om het onderwijs te verbeteren, maar een klein deel van de studenten lijkt ze vooral te gebruiken om met kwetsende opmerkingen stoom af te blazen. ‘Ik vraag me af of ze beseffen hoeveel impact dat heeft op docenten.’

Tekst Luuk Zegers

Het is pure bullshit dat we dit moesten leren; ‘die docent is een waardeloos figuur’; ‘ik wil verder niet lullig doen maar zij is niet zo’n beste docent. Alles rond haar was warrig en slecht voorbereid en alle practica die zij verzorgde liepen in het honderd’.

Zomaar een aantal opmerkingen in vakevaluaties waar je als docent moeilijk wat mee kan om het onderwijs te verbeteren, maar die wel impact hebben. Jan Kammenga, persoonlijk hoogleraar Nematologie, vroeg aandacht voor dit fenomeen in de rubriek [no] WURries. ‘Het gaat om een klein deel van de studenten die in de anonieme vakevaluaties geen rekening houden met de fatsoensnormen. Misschien denken ze dat hun opmerkingen op een grote hoop verdwijnen en er verder niets mee gebeurt. Dat is niet zo, het gaat echt naar de docent zelf en die leest

dan aan het eind van de dag dat het vak “bullshit” is en hij of zij een “waardeloos figuur” is.’

Mentale druk

Docent Organische Chemie Tjerk Sminia herkent het door Kammenga geschetste beeld. ‘Met kritiek *an sich* is niks mis, maar als jij of je collega’s zwart worden gemaakt, raakt dat je enorm. De meeste studenten reageren beschaafd, maar bij elke vakevaluatie komt er wel wat bagger binnen.’ Zoals bij een recente evaluatie van Organic Chemistry 1, waar iemand een heel A4’tje vol had geschreven over waarom dat vak ‘totale bullshit’ was. Sminia: ‘Volgens die eerstejaars student was de inhoud van het vak slecht, de docenten waren slecht, eigenlijk was alles slecht. Verder stond er niets in waar wij iets mee konden om het vak te ver-

beteren. En dat gaat dan om een van de best gewaardeerde grote vakken die hier worden gegeven. Misschien heeft het te maken met de afstand die is ontstaan tussen docent en student tijdens online onderwijs.’

Ook onderwijsdecaan Arnold Bregt hoort dat het aantal ongenuanceerde reac-

---

‘Misschien heeft het te maken met de afstand die is ontstaan tussen docent en student tijdens online onderwijs’

'Bij elke vakevaluatie komt er wel wat bagger binnen.' ♦ Illustratie Valerie Geleen

ties is toegenomen. 'Als je keihard hebt gewerkt om dingen voor elkaar te krijgen, zeker in coronatijd, en je krijgt dan forse kritiek waartegen je je niet kan verdedigen: dat komt hard aan.' Vaak gaat het maar om een klein aantal studenten dat op grove wijze stoom afblaast, zegt Bregt. 'Maar uit onderzoek naar feedback blijkt dat negatieve reacties vijf tot tien keer meer binnenkomen dan positieve reacties. Dit is geen Twitter, daar moeten we studenten wellicht op wijzen. Hou de kritiek constructief, dan kunnen we er wat mee.'

Schadelijk voor carrière

De vakevaluaties zijn bedoeld om vakken te verbeteren, maar worden ook gebruikt om het functioneren van docenten te beoordelen in de *tenure track* en de basiskwalificatie onder-

wijs (BKO). Sminia: 'Als je nieuw bent, nog geen vast contract hebt, en je weet dat de vakevaluaties terechtkomen bij programmadirecteuren, opleidingscommissies, enzovoort, dan moet je je naast die opmerkingen ook nog eens zorgen maken om de mogelijke gevolgen voor je reputatie en je carrière.' Ook Kamenga vindt dat problematisch. 'De mentale druk op jonge docenten wordt zo veel te groot.'

Universitair hoofddocent Dierethiek Bernice Bovenkerk zat in meerdere werkgroepen over vakevaluaties. Ze vindt dat die door de jaren heen te belangrijk zijn gemaakt. Bovenkerk: 'Het is goed voor een leerstoelhouder om te weten dat een bepaalde cursus niet zo hoog scoort en hoe het beter kan, maar meer dan dat is het niet.' Ze vindt dat de evaluaties niet moeten worden

gebruikt om het functioneren van docenten te beoordelen.

Ze zeggen namelijk weinig tot niets over de capaciteiten van docenten, vertelt Bovenkerk. 'Toch worden ze in Wageningen wél gebruikt om beslissingen te nemen over promoties. Een aantal jaren geleden heeft de werkgroep Studentenevaluaties dit aangekaart, met als advies het niet te doen, zeker niet in de *tenure track*. Vorig jaar hebben we er nog een brief over geschreven vanuit

Vakevaluaties in het kort

- Studenten krijgen na afloop van elk vak de vraag om een vakevaluatie te doen. Ze ontvangen een uitnodiging in hun WUR-mail en beantwoorden vragen in PACE, een tool voor onderwijs-evaluaties. Deelname is anoniem, zodat studenten zich veilig voelen om hun kritiek te uiten.
- In de vakevaluaties staan een aantal gesloten vragen. Daarin kunnen studenten aangeven hoe een vak scoort op verschillende gebieden, op een schaal van 1 tot 5. Ook staan er een aantal open vragen in.
- PACE maakt een samenvatting van de resultaten, waarin de gemiddelde cijfers en de antwoorden op open vragen zichtbaar zijn. Die resultaten komen vervolgens weer terecht bij de docenten, opleidingscommissies, programmadirecteuren en andere betrokkenen bij het vak.
- De vakevaluaties zijn bedoeld om het vak te verbeteren, maar worden ook gebruikt om het functioneren van docenten te beoordelen. Daar is kritiek op, onder meer omdat het makkelijker is om hogere scores te halen bij bijvoorbeeld een klein mastervak met een leuke excursie dan een verplicht bachelorkvak met honderden studenten.

Wageningen Young Academy. Maar het gebeurt nog steeds.’

Uit onderzoek van Troy Heffernan (*Abusive comments in student evaluations of courses and teaching: the attacks women and marginalised academics endure*) blijkt dat vakevaluaties voor extra stress en een hogere kans op burn-outs zorgen, vooral bij mensen die nog geen vast contract hebben. Bovenkerk: ‘Het is slecht voor het zelfvertrouwen van docenten. Ik heb collega’s huilend aan de lijn gehad omdat ze een paar slechte evaluaties kregen. Een collega meldde dat ze steeds onzekerder voor de klas staat. Dan kom je in een vicieuze cirkel terecht. Dat is een hoge tol om te betalen voor een middel dat verder niet veel goeds brengt.’

Biased

Uit Heffernan’s onderzoek komt ook naar voren dat vrouwen en minderheden bovengemiddeld vaak de dupe zijn van de anonieme reacties. Bovenkerk: ‘Bij vrouwen gaat het bijvoorbeeld veel vaker over uiterlijk, of vrouwen worden

‘Houd de kritiek constructief, dan kunnen we er wat mee’

“teacher” genoemd en mannen “professor”. We gebruiken een veel te *biased* middel om te bepalen of iemand wel of geen promotie krijgt. Het is discriminerend. Het is misschien beter studieverenigingen een rol te geven. Zij kunnen met studenten een vak bespreken en de bevindingen later met de docent bespreken. We hebben dat een keer geprobeerd en dat werkte toen heel goed.’ Minder vaak evalueren kan ook helpen, denkt Bovenkerk. ‘Als vakken slechte evaluaties krijgen of nieuw zijn, kun je ze vaker onder de loep nemen, maar bij vakken die jaar in jaar uit goed scoren, hoef je dat echt niet elke keer opnieuw te doen.’ Mogelijk helpt dat ook bij hoe studenten reageren, denkt Bovenkerk. ‘Studenten worden na elke periode gevraagd hun mening te geven; misschien zijn ze een beetje evaluatie-moe en dat kan invloed hebben op hoe ze antwoord geven. Onderzoek laat ook zien dat studenten tijdens het

invullen hogere scores geven als de zon schijnt dan wanneer het regent. Het is context-afhankelijk.’

Nieuw systeem

Zou het kunnen helpen duidelijke instructies te zetten bij de vakevaluaties? Bovenkerk: ‘Er staat al wel tekst bij over waarvoor ze bedoeld zijn, maar ik betwijfel of studenten die lezen. Als ik lesgeef, worden er ook vaak vragen gesteld waarop het antwoord al in de studiegids staat. Het zou zinniger zijn studenten les te geven over hoe je feedback geeft.’ Ook Bregt is kritisch op het gebruik van vakevaluaties om docenten te beoordelen. ‘Met de werkgroep Erkennen en Waarderen werken we aan een nieuw systeem, waarin docenten zelf kunnen kiezen hoe ze laten zien dat ze gekwalificeerd zijn. Daarvoor mogen ze de vakevaluaties gebruiken, maar dat hoeft niet: het kan door gesprekken te hebben met studenten die aangeven of ze iets geleerd hebben, of andere vormen van evaluatie.’ Bregt hoopt dat het nieuwe docentenevaluatiesysteem begin 2023 van start gaat. Wat Kammenga betreft, moet er in ieder geval één ding gebeuren met de vakevaluaties. ‘We moeten de discussie erover op gang brengen. Want dat het anders moet, staat vast. De vraag is: hoe.’ ■

ongewOON

Je hebt studentenhuizen en je hebt bijzondere studentenhuizen. In deze rubriek bezoeken we die laatste. Dit keer een woonwagen in het dorp Ppauw.

'Ik sta nu bijna twee jaar op Ppauw met mijn omgebouwde wagen. We wonen hier met acht mensen en proberen zo duurzaam mogelijk te leven. Alles wat je hier ziet, hebben we zelf bedacht, gemaakt of gebouwd van tweedehands of weggegooid materiaal. En alles is mobiel. Als we op een gegeven moment weg moeten, dan kunnen we gewoon verhuizen naar een andere plek. 'We zijn *off-grid*, dat betekent dat we niet aangesloten zijn op het elektriciteitsnetwerk, op het riool of op de waterleiding. Dat vraagt om wat creativiteit. Stroom wekken we op met zonnepanelen; **als je wilt douchen, moet je eerst een pan water verwarmen**; ons afvalwater zuiveren we zelf en we composteren onze poep. Hier leven betekent dat je best wel

wat tijd kwijt bent aan basisdingen voor elkaar krijgen en regelen. Maar dat geeft veel voldoening, vind ik.

'Dat beetje stroom dat we hebben ga je niet gebruiken voor duizend-en-een-apparaten. Mijn haar föhn ik niet meer en stofzuigen doe ik nooit. Mijn huis is prima schoon te houden door gewoon te vegen. Het is ook klein natuurlijk. Het enige wat ik echt mis, is een wasmachine. Daar hebben we niet genoeg water en stroom voor. Mijn was breng ik dus naar vrienden. 'Doordat we hier grotendeels buiten leven, maak je veel meer mee van de natuur en de seizoenen. De winter was koud en vochtig. Iedereen ging vroeg naar bed en alles stond echt op een lager pitje, een beetje een winterslaapgevoel. Maar dat had ook wel wat. In de algemene ruimte staat een grote kachel, daar was het behaaglijk. Daar zaten we dan vaak samen bij het vuur, spelletjes te spelen en zo.

Woonwagen in ecodorp Ppauw

Bewoner :
Yanina Willet

Ongewoon omdat :
het *off grid* is in het bos

'Het fijnst aan hier wonen, vind ik dat je alles samen moet doen, nog veel meer dan in een studentenhuis. Dat is soms uitdagend, maar ook leerzaam en fijn. En dat we in het bos zitten, in de natuur. Als ik 's avonds even uit mijn keet stap om te plassen en ik zie de maan, dan word ik gewoon heel gelukkig. Het is het helemaal waard om in ruil daarvoor minder luxe te leven.' ^{ca}

Wil je ook in *Resource* met jouw bijzondere huis?
Mail naar resource@wur.nl

Yanina Willet bij haar woonwagen • Foto Guy Ackermans

Canon van een leerstoelgroep

75 jaar Rurale Sociologie

Rurale Sociologie viert deze maand het 75-jarig bestaan. Met een boek, blogs en nog veel meer eert de leerstoelgroep z'n rijke geschiedenis, die terugvoert tot net na de Tweede Wereldoorlog. *Resource* dook in die lange traditie van onderzoek naar de dynamiek van landbouw, voedselvoorziening en regionale plattelandontwikkeling: van wederopbouw tot stikstofprotesten. Tekst Marieke Enter • Foto's archief Rurale Sociologie/Resource

Het prille begin - Hofstee

De ontberingen van de hongerwinter zijn nog allerm minst vergeten als op 9 mei 1946 in Wageningen een nieuwe hoogleraar wordt benoemd: Evert Willem Hofstee, beoefenaar van de discipline die hij zelf omschrijft als 'sociografie'. Zijn aanstelling volgt op de aanbeveling aan het naoorlogse College van Herstel van de Landbouwhogeschool dat (...) 'kennis van de structuur van landen en volken welke met onze land-, tuin- en bosbouwproducten concurreren, als wel kennis van de structuur van de agrarische samenleving in ons eigen land en Indië, noodzakelijk is'. Het zegt veel over de tijdgeest, zo net na de oorlog.

Hofstee toen & later

Leerstoelgroepgrondlegger Hofstee promoveerde in 1937 in Groningen op een 'sociografie' van de Groningse streek het Oldambt, bekend en berucht om de grote sociale verschillen tussen herenboeren en landarbeiders. Meer dan vijftig jaar later krijgt die studie een vervolg bij de leerstoelgroep als de Wageningse professor agrarische geschiedenis Pim Kooij de nog altijd roemruchte streek beschrijft in zijn inleiding bij het overzichtsboek *Het Oldambt, deel 2: nieuwe visies op geschiedenis en actuele problemen* (1991).

1946

1953

Monnikenwerk

Dankzij geo-informatiesystemen (GIS) is het tegenwoordig een fluitje van een cent om kaartmateriaal te ontwikkelen dat socio-demografische ontwikkelingen inzichtelijk maakt, maar in de jaren '50 was dat behoorlijk tijdrovend en duur. Hofstee vond daar wat op. Samen met een speelgoedproducent ontwikkelde hij tussen 1953 en 1957 de zogenoemde Kartofoot, een soort enorme puzzel van alle gemeenten die Nederland telde, met van elke gemeente een puzzelstukje in tien verschillende kleuren om verschillende variabelen te kunnen duiden. Overzicht nodig van gemeenten met bevolkingskrimp, of juist een geboorteoverschot? Of een totaalbeeld van waar boerenbedrijven met meer dan x werknemers huizen? Een assistent puzzelde de juiste stukjes bij elkaar, nam een foto – en klaar was de kaart.

Kartofoot toen & nu

De Kartofoot, later overgenomen door het Centraal Bureau voor de Statistiek, bleef een belangrijk instrument voor geo-demografische analyse totdat de computer die rol overnam in de jaren '80. De Kartofoot die Hofstee gebruikte is nog altijd te vinden in de Leeuwenborch; de kaarten die hij ermee maakte zijn deel van de bijzondere collectie van Wageningen Universiteit.

Boerenprotest

Tijdens een landelijke boerenprotestdag in **juli 2021** rijden een kleine honderd trekkers de Wageningse campus op, als daad van verzet tegen voorgenomen overheidsmaatregelen om de stikstofcrisis te lijf te gaan – en de rol van WUR daarbij. De actie past in een decennialange traditie van boerenprotesten, waarvoor vijftig jaar eerder min of meer de kiem werd gelegd door de zogenoemde Boerengroep, waarvan emeritus hoogleraar Rurale Sociologie Jan Douwe van der Ploeg een van de grondleggers was.

Promovendi

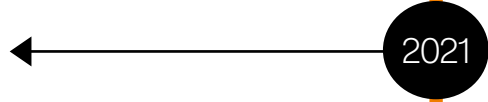
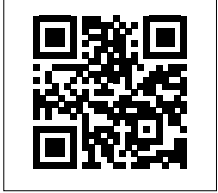
Met zijn proefschrift over Opheusden als boomteeltcentrum is Jan Doorenbos in 1950 de eerste promovendus bij de leerstoelgroep. De eerste vrouwelijke doctor valt in 1978 te feliciteren: Marijke de Kleijn-de Vrankrijker. Ook de honderdste doctor is een vrouw: Lucie Sovová promoveert in 2020 op de thesis *Grow, share or buy? Understanding the diverse economies of urban gardeners*.

Protest toen & nu

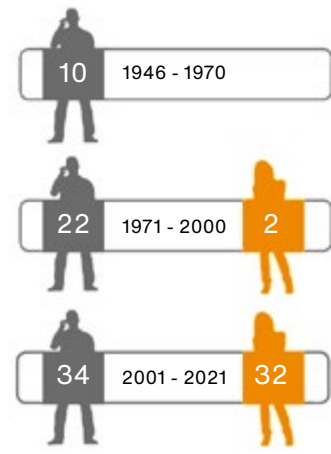
Dreigende stikstofmaatregelen zijn op dit moment in de geschiedenis de aanleiding voor boerenprotesten; eerder ging het om de grootschalige ruilverkaveling (jaren '70), het melkquotum (jaren '80), de meststoffenwet (jaren '90) en de plotseling geïntroduceerde fosfaatrechten (begin deze eeuw). Rurale Sociologie heeft in de loop der jaren meerdere studies gepubliceerd over boerenprotesten, met het uit 1994 stammende *Mest en Macht* als een van de bekendste.

In een PhD webzine is meer te vinden over de historie en de onderzoeksgebieden van de leerstoelgroep.

M/V-verhouding toen & later

In het 75-jarige bestaan van Rurale Sociologie promoveren twee keer zoveel mannen als vrouwen. Maar die balans verandert in de loop der tijd enorm: van 32 mannen versus 2 vrouwen in de eerste 55 jaar van het bestaan, versus 34 mannen en 32 vrouwen in de afgelopen 20 jaar.

kollektief ritueel aan de landbouwhogeschool

De tekst van de kollektieve rituelen aan de landbouwhogeschool is in de jaren zestig en zeventig, kwam ook universiteitssymboliek onder vuur te liggen. In Wageningen waren het de sociologen Gerrit Kooij, zelf hoogleraar, en Rien Munters die in 1971 de discussie openden over het aan de wilgen hangen van de toga. Ze meenden dat Wageningen afstand moest nemen van het geweld, omdat het als symbool van de oude orde en autoritaire verhoudingen haaks zou staan op de nieuwe verhoudingen op de universiteit. Kooij meende verder dat de toga ook groepscohesie in de weg stond.

Toga ter discussie

Parallel aan de democratisering van de universiteit in de jaren zestig en zeventig, kwam ook universiteitssymboliek onder vuur te liggen. In Wageningen waren het de sociologen Gerrit Kooij, zelf hoogleraar, en Rien Munters die in 1971 de discussie openden over het aan de wilgen hangen van de toga. Ze meenden dat Wageningen afstand moest nemen van het geweld, omdat het als symbool van de oude orde en autoritaire verhoudingen haaks zou staan op de nieuwe verhoudingen op de universiteit. Kooij meende verder dat de toga ook groepscohesie in de weg stond.

Toga toen & nu

De toga-discussie schitterde ook in de *Belhamel*, een voorloper van *Resource*. 'We snappen niet waarom de fakulteit aarzelt om Kooij's overwegingen tot de hare te maken', schreef Munters daarin, in de voor die tijd kenmerkende spelling. 'Kooij is genoeg socioloog om de functies van het ritueel kollektief te erkennen.' De protesten van destijds ten spijt, is de toga anno nu nog steeds springlevend in de academische tradities.

Open Science :

Vijf tips over hoe je dat (goed) doet

Onderzoek en onderwijs worden steeds meer *open*: vindbaar, transparant en te hergebruiken. Op die manier is kennis voor iedereen beschikbaar. Klinkt mooi, maar hoe doe je dat (goed)? Vijf tips van Hubert Krekels (WUR Library) en Anna Besse-Lototskaya, programmaleider van WUR Open Science & Education. Tekst Marieke Enter en Coretta Jongeling • Illustratie Shutterstock

1

Publiceer open access in betrouwbare tijdschriften

Als reactie op meer en meer open publicaties, zijn er nieuwe tijdschriften ontstaan. Daar zijn ook *predatory journals* bij, die zich voordoen als gerenommeerd tijdschrift, maar dat niet zijn. Hoe weet je wie je kan vertrouwen? Hubert Krekels van WUR Library: 'Check eerst de Journal Browser, een database waarin je kan vinden wat de reputatie is van een tijdschrift en welke afspraken WUR ermee heeft. Je kan ook zien welke WUR-collega's er al hebben gepubliceerd. Bij twijfel kan je altijd vragen hoe zij het contact met het tijdschrift ervaren hebben. Ging het review-proces wel erg makkelijk? Open Access publiceren is net online winkelen: als het te goed lijkt om waar te zijn, is dat meestal ook zo.'

2

Maak een data-managementplan en hou je daaraan

Oftewel het 'vrijdagmiddag-zes-uur-probleem', aldus Krekels. 'De hele week zit je te zwoegen op je onderzoek, met het weekend in het vooruitzicht sla je snel je data op, en op maandag ben je vergeten hoe je dat ook alweer had gedaan.' Als je een PhD start, is het tegenwoordig verplicht om een data-managementplan te maken. Daarin leg je vast hoe je je data opslaat, hoe het verzameld is, wat er aan metadata bij moet en wat ermee gebeurt na je onderzoek. Lastig? PhD'ers en postdocs kunnen een training volgen, via de Servicedesk Library van WUR.

3

Pas op voor zakkenrollers

Niks is veilig, en al zeker online niet. Krekels: 'Het roven van een artikel, of een heel proefschrift, is in de digitale wereld makkelijk te doen. Voorkomen is lastig, maar met plagiaat-checkers kan je achteraf wel diefstal opsporen.' Maak duidelijk wat het copyright is van je online publicaties en data. Zo weet iedereen hoe ze jouw artikelen en data mogen gebruiken. De Creative Commons (CC BY) licentie betekent dat er credit moet worden gegeven aan de maker. Daarnaast heb je opties om veranderingen aan de inhoud, vervolgllicenties of commercieel gebruik te beperken.

**‘ALS HET TE
GOED LIJKT OM
WAAR TE ZIJN,
IS DAT MEESTAL
OOK ZO’**

4

Kijk verder

Open Science is breder dan open access. Anna Besse-Lototskaya, programmaleider van WUR Open Science & Education: ‘Het is ook de dialoog aangaan met publiek, met stakeholders, het is *outreach*.’ Oftewel: praat over je onderzoek in de media, maak er een citizenscienceproject bij waarbij het publiek meehelpt met onderzoek doen, organiseer een dialoog in Omnia, of maak colleges online beschikbaar – bijvoorbeeld via de Library4Learning, WUR’s platform voor docenten om onderwijsmaterialen te vinden en te delen. Het nadeel: dat soort werk wordt nog niet goed meegenomen in het beoordelingssysteem voor wetenschappers. ‘Stel je maakt een MOOC. Geweldig voor je bereik als wetenschapper, maar het kost verschrikkelijk veel tijd en ons Erkennen en Waarden-systeem belooft mensen daar nog niet voor. Daar zit ontwikkeling in, maar dat is een langdurig proces. Bovendien moet het internationaal afgestemd worden.’

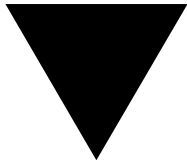
5

Vraag om hulp

Duizelt het je ondertussen? Geen punt. Besse-Lototskaya: ‘Tegenwoordig heeft bijna elke onderzoeksgroep een data steward. Dat is een onderzoeker of onderzoeksassistent die net even wat meer opgeleid is in datamanagement en weet wat er in jouw vakgebied speelt. Daar kan je altijd terecht met vragen.’ Ook WUR Library heeft een schat aan informatie over Open Science, en opties om een hulplijn in te schakelen. Voor vragen rondom *outreach* kan je terecht bij de WUR Dialogue Navigator Tool op wur.nl. ■

Lees op pagina 5 over de Open Science Community Wageningen.

Sleutelfiguren: Joppe Boon

Iedereen is onmisbaar op de campus, maar niet iedereen staat dagelijks in de schijnwerpers of strijkt met de eer van het harde (team)werk. *Resource* brengt deze collega's voor het voetlicht in de serie Sleutelfiguren. Dit keer Joppe Boon (36), buschauffeur van lijn C3 van Syntus, tussen Ede en Wageningen.

Tekst Milou van der Horst • Foto Guy Ackermans

'Ik had zelf niet bedacht dat ik buschauffeur wilde worden. Gemeente Wageningen stelde het voor, nadat ik me twee jaar de pleuris had gesolliciteerd. Het was geen fijne tijd, ik wilde graag werken maar kreeg nergens een baan. Ik weet zeker dat dat door mijn slechthorendheid komt – mensen denken dat ik niet kan communiceren. Hiervoor was ik mbo-administrateur en deed ik de boekhouding bij verschillende bedrijven, tot ik eruit werd gewerkt. Ik ga nooit meer terug naar een financiële afdeling, want buschauffeur zijn is super, ja echt! Ik vind alles leuk, vooral het contact met passagiers: gezellig kletsen als ze schuin achter me komen zitten; onder de mensen zijn. Mijn slechthorendheid

---

'Buschauffeur zijn is super, ja echt! Ik vind alles leuk'

is geen probleem, want ik zie aan de lampjes als mensen eruit willen. Het is leuk dat geen dag hetzelfde is, door de mensen, de situatie op de weg, de onregelmatige diensten.

'Het was spannend toen er een keer werd gevochten in mijn bus. Er vielen daarbij rake klappen. Ik wist even niet goed wat ik doen moest, want ik wilde me er niet mee bemoeien en ik mag passagiers ook niet aanraken. "Rustig blijven", zei ik tegen mezelf. Ik heb de bus aan de kant gezet en via de centrale de politie gebeld. Die kwam gelukkig snel en heeft de vechters eruit gehaald.

'Rustig blijven en me nergens mee bemoeien was ook mijn strategie met de mondkapjesplicht, anders wék je alleen maar agressie op. We hebben ook geen handhavingsplicht, wel een vervoersplicht. Als iemand zonder mond-

kapje instapte, maakte ik een digitale melding waardoor iemand van Service & Veiligheid kon komen controleren. Gelukkig zijn mensen nooit agressief tegen me geweest in de zeven jaar dat ik buschauffeur ben. Dat ligt aan mijn persoonlijkheid: ik ben altijd gezellig, vrolijk en ik doe normaal.

'Tijdens corona reed ik soms een hele dienst met een lege bus en dat was saai. Een bus vol mensen zoals tijdens koningsdag bijvoorbeeld, is veel gezelliger. Maar ik was toch vooral blij dat ik niet thuis hoefde te zitten de afgelopen lockdowns. Op de Facebookpagina Wageningen Student Plaza geef ik informatie over aangepaste dienstregelingen, omdat de communicatie vanuit Syntus beter kan, zeker voor internationale studenten. Student Plaza is ook handig als ik een pasje vind, dan kunnen mensen het bij me ophalen.'

Campus ♦ bewoners

AgriSim

Het dashboard voor je akkers, je teeltadviseur en boekhouder in één. Dat is min of meer wat het programma AgriSim behelst, dat de hele wereld als speelveld en tegelijkertijd een hyperlokale scope heeft: 10 x 10 meter, de schaal van de Sentinel-satellieten. Het is een tool die uit big data zoals satellietbeelden, geo-informatie-systemen en eigen teeltgegevens, praktische teeltadviezen destilleert die akkerbouwers helpt hun perceelopbrengst te optimaliseren.

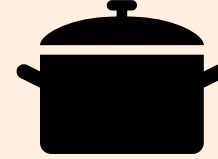
Drijvende kracht erachter is Ronald de Bruijn, van oorsprong econometrist en dus iemand die cijfers, statistieken en risicocalculaties als tweede natuur heeft. Dik tien jaar geleden kwam hij voor het eerst in aanraking met big data voor de landbouw, als zijpaadje van de Turkse e-commerce business waarin hij destijds werkte. 'Ik kreeg ineens tien jaar Turkse landbouwdata in handen', vertelt hij. Structurele *datamining* ervan strandde door de politieke veranderingen in Turkije. Maar de kiem voor AgriSim was gelegd.

Het is een tool die uit big data praktische teeltadviezen destilleert

Inmiddels werkt De Bruijn al een jaar of vijf vanaf de campus – meer vanwege Wageningen als woonomgeving dan vanwege WUR, want die vindt De Bruijn 'eerlijk gezegd niet zo heel innovatief'. Vanuit Plus Ultra II helpt hij bij StartHub jonge ondernemers op weg. Ook blijft hij AgriSim doorontwikkelen, bijvoorbeeld met de nieuwe functie die alarm slaat als in een aardappelperceel de ziekten *phytophthora* of *erwinia* de kop op dreigen te steken. Het maakt preventief gebruik van gewasbescherming feitelijk overbodig, bespaart geld én gifstoffen. En van dat soort innovaties krijgt De Bruijn nooit genoeg. ME

Op de campus bevinden zich zo'n 100 bedrijven. In *Resource* stellen we ze aan je voor. Dit keer: AgriSim in Plus Ultra II

In de WUR-gemeenschap zijn alle smaken van de wereld te vinden. Laura Bergshoef (26), masterstudent Climate Studies en Geo-information Science deelt een makkelijk vega-gerecht.

Smaken van WUR

Vegetarische rösti

'Het is alweer bijna tien jaar geleden dat ik voor het eerst op mijzelf ging wonen. Ik verhuisde naar Londen, precies dat jaar dat het bizar duur werd om ponden te kopen met euro's en de huizenprijzen stegen. Ik leerde, noodgedwongen, simpele gerechten koken met weinig ingrediënten. Nu tien jaar later, zit dat er nog steeds in. Het röstigerecht hieronder kan je zo simpel maken als je zelf wilt. Het is snel klaar en heel lekker. Het recept komt uit mijn lievelingskookboek *Het vegetarische kookboek- snel en simpel koken met 3 – 6 ingrediënten*. De rösti van aardappel en peen op de foto heb ik uit dit boek gehaald. Met de overige groenten kun je variëren.'

- 1 Kook de broccoli 3 minuten in een pan terwijl je de oven voorverwarmt op 185°C. Doe de broccoli daarna tien minuten in de oven;
- 2 Schil de aardappel. Rasp de aardappel daarna en rasp ook drie penen. Wring het mengsel uit in een theedoek en doe er peper en zout naar smaak doorheen. Vorm er koekjes van;
- 3 Bak de aardappelkoekjes op middelhoog vuur in olijfolie: beide kanten 5 minuten;
- 4 Snijd de paprika en overgebleven penen;
- 5 Leg de rösti, broccoli, paprika en stukjes peen op een bord;
- 6 Eet smakelijk!

Ingrediënten (voor 1 persoon):

- 1 grote aardappel
- 4 wortels
- 1 stronk broccoli
- 1 paprika
- olijfolie
- peper en zout

Laura Bergshoef

masterstudent Climate Studies en
Geo-information Science

Win een Lunchbon!

Deel jouw recept met *Resource* en win een **Aurora-eetbon van 10 euro**.
resource@wur.nl

Irregular Opening Hours – May/June 2022

Forum

		Building	Library	Student Service Centre	ServicePoint IT	Restaurant	Grand Café	Wageningen in'to Languages
Ascencion Day	26 May	10 am - 6 pm	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Friday	27 May	8 am - 11 pm	8 am - 10 pm	closed	8 am - 5:30 pm	closed	closed	10 am - 2 pm
Saturday	28 May	10 am - 6 pm	10 am - 6 pm	closed	closed	closed	closed	closed
Sunday	29 May	10 am - 6 pm	10 am - 6 pm	closed	closed	closed	closed	closed
Monday	30 May	8 am - 11 pm	8 am - 10 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5:30 pm	9 am - 3 pm	8 am - 5 pm	10 am - 2 pm
Tuesday	31 May	8 am - 11 pm	8 am - 10 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5:30 pm	9 am - 3 pm	8 am - 5 pm	10 am - 2 pm
Wednesday	1 June	8 am - 11 pm	8 am - 10 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5:30 pm	9 am - 3 pm	8 am - 5 pm	10 am - 2 pm
Thursday	2 June	8 am - 11 pm	8 am - 10 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5:30 pm	9 am - 3 pm	8 am - 5 pm	10 am - 2 pm
Friday	3 June	8 am - 11 pm	8 am - 10 pm	10 am - 2:30 pm	8 am - 5:30 pm	9 am - 2 pm	8 am - 5 pm	10 am - 2 pm
Saturday	4 June	10 am - 6 pm	10 am - 6 pm	closed	closed	closed	closed	closed
Whit Sunday	5 June	closed	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Whit Monday	6 June	10 am - 6 pm	10 am - 6 pm	closed	closed	closed	closed	closed

After working hours, entrance is only possible with a WUR card.

Orion

		Building	Bike basement	The Spot	Restaurant
Ascencion Day	26 May	closed	closed	closed	closed
Friday	27 May	8 am - 7 pm	8 am - 9 pm	8 am - 8 pm (at least)	11:30 am - 2 pm
Saturday	28 May	closed	closed	closed	closed
Sunday	29 May	closed	closed	closed	closed
Monday	30 May	8 am - 7 pm	8 am - 9 pm	8 am - 8 pm (at least)	11:30 am - 2 pm
Tuesday	31 May	8 am - 7 pm	8 am - 9 pm	8 am - 8 pm (at least)	11:30 am - 2 pm
Wednesday	1 June	8 am - 7 pm	8 am - 9 pm	8 am - 8 pm (at least)	11:30 am - 2 pm
Thursday	2 June	8 am - 7 pm	8 am - 9 pm	8 am - 8 pm (at least)	11:30 am - 2 pm
Friday	3 June	8 am - 7 pm	8 am - 9 pm	8 am - 8 pm (at least)	11:30 am - 2 pm
Saturday	4 June	closed	closed	closed	closed
Whit Sunday	5 June	closed	closed	closed	closed
Whit Monday	6 June	closed	closed	closed	closed

Orion is closed on Saturday and Sunday.

Aurora

		Building	Bike basement	Your Barista	Blend	Plant	World Flavours
Ascencion Day	26 May	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Friday	27 May	8 am - 6 pm	8 am - 6 pm	8 am - 5 pm	11 am - 2 pm	closed	closed
Saturday	28 May	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Sunday	29 May	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Monday	30 May	8 am - 7 pm	8 am - 7 pm	8 am - 5 pm	11 am - 2 pm	closed	12 pm - 2 pm
Tuesday	31 May	8 am - 7 pm	8 am - 7 pm	8 am - 5 pm	11 am - 2 pm	12 pm - 2 pm	12 pm - 2 pm
Wednesday	1 June	8 am - 7 pm	8 am - 7 pm	8 am - 5 pm	11 am - 2 pm	12 pm - 2 pm	12 pm - 2 pm
Thursday	2 June	8 am - 7 pm	8 am - 7 pm	8 am - 5 pm	11 am - 2 pm	12 pm - 2 pm	12 pm - 2 pm
Friday	3 June	8 am - 6 pm	8 am - 6 pm	8 am - 5 pm	11 am - 2 pm	closed	closed
Saturday	4 June	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Whit Sunday	5 June	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Whit Monday	6 June	closed	closed	closed	closed	closed	closed

Aurora is closed on Saturday and Sunday.

Leeuwenborch

		Building	Library	Coffee Bar / Restaurant
Ascencion Day	26 May	closed	closed	closed
Friday	27 May	7 am - 10 pm	8:30 am - 6 pm	8 am - 3 pm
Saturday	28 May	10 am - 5 pm	closed	closed
Sunday	29 May	closed	closed	closed
Monday	30 May	7 am - 10 pm	8:30 am - 6 pm	8 am - 3 pm
Tuesday	31 May	7 am - 10 pm	8:30 am - 6 pm	8 am - 3 pm
Wednesday	1 June	7 am - 10 pm	8:30 am - 6 pm	8 am - 3 pm
Thursday	2 June	7 am - 10 pm	8:30 am - 6 pm	8 am - 3 pm
Friday	3 June	7 am - 10 pm	8:30 am - 6 pm	8 am - 3 pm
Saturday	4 June	10 am - 5 pm	closed	closed
Whit Sunday	5 June	closed	closed	closed
Whit Monday	6 June	closed	closed	closed

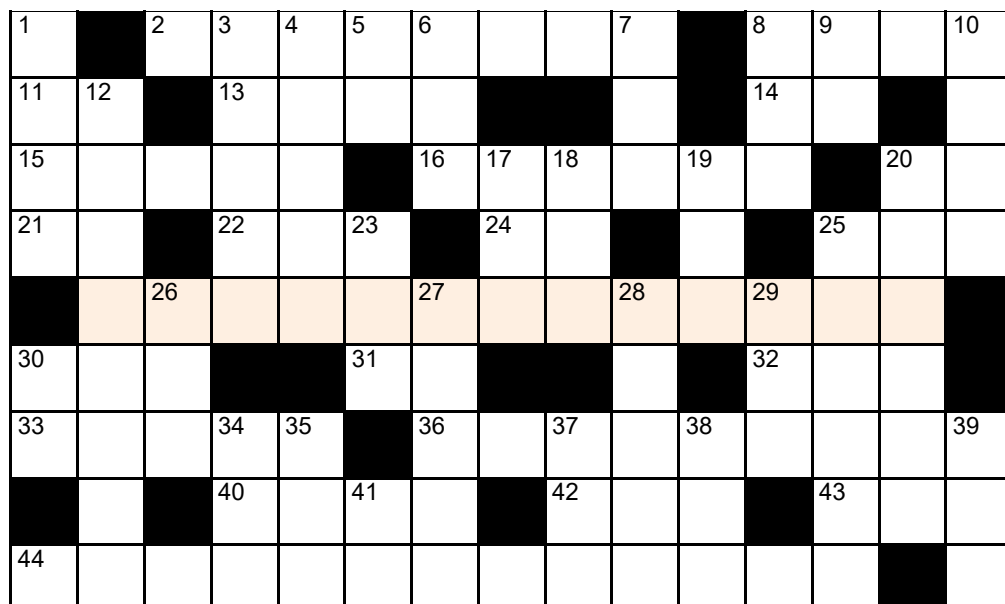
Leeuwenborch is closed on Sunday. 30 Minutes before closing time you will be requested to leave the building. After 6 pm entrance is only possible after registration at the reception desk.

HOKJESDENKEN

Vul de puzzel in en ontdek welk(e) woord(en) er in de gekleurde vakjes staat(n). Stuur dit als oplossing naar resource@wur.nl vóór 30 mei en win een boek. De winnaar kan kiezen uit *De Plantenjager uit Leningrad* van Louise O. Fresco óf *Wild jaar. 365 nachten buiten* door WUR-docent Bos- en Natuurbeheer Koen Arts.

Horizontaal

2. Ligt al anderhalf jaar op Rottumerplaat
8. Had een vergelijkbare woning als Yanina Willet
11. __ Niño, natuurverschijnsel
13. Daar vind je Machu Picchu
14. Sportdrink
15. Navigatiemiddel
16. Zijn levendbarend
20. U in het ziekenhuis
21. Geeft een vermogen aan
22. Hollandse gravin
24. Laat __ fijn zijn
25. Burchtbewoner
30. Toppunt
31. Is __ wat?
32. __ your heart out!
33. Academische werkplaats van WUR en GGD
36. Werden er bij Frederieke Slager 80 van gestolen

40. __plasma
42. __ Prosit!
43. Anderhalf uur lopen
44. Worden opgevangen in een studentenpand aan de Haarweg

Verticaal

1. Sluitstuk
3. Troebel
4. Werd het WUR-team op de Batavierenrace

5. www.louvre.__
6. Noordelijke collega van WUR
7. Herbergt talent
8. Deze sla ik over
9. Dom geluid
10. Waarderende teksten
12. Aantrekkelijk dier
17. Vliegt geruisloos
18. 'Moi parler une __ Francois'
19. The worst is __ to come
20. *Power of the __*, expositie die toch niet terugkomt
23. Goeiedag, daar is Eva weer!
25. Ergens mee kunnen __
26. Stationswinkel
27. Kan troef zijn
28. *Oops!... I Did It __*, Britney
29. Dunnetjes
30. Toe
34. Opnametoets
35. Hoort bij wee
37. *Agnus __*
38. Bank
39. Samenhangend geheel
41. Assense rondjes

De oplossing van de puzzel uit *Resource* #16 is 'windwingebieden' (zie uitwerking via de QR-code) en de winnaar is Ankie Groothuizen. Gefeliciteerd! We nemen contact met je op.

IN MEMORIAM

JAN OSSE

De rode draad in Jan Osse's wetenschappelijke leven werd gevormd door verwondering, enthousiasme, visie, en inspiratie. Jan studeerde biologie (1961, Leiden). Zijn proefschrift ging over de functionele morfologie van de baars. Na een sabbatical in de VS werd Jan hoogleraar Algemene Dierkunde (1972) in Wageningen. Hij speelde een stuwende rol in de ontwikkeling van de biologieopleiding en heeft de visbiologie in Wageningen op de kaart gezet. Jan stimuleerde het gebruik van de natuurkunde voor het verklaren van mechanismen in de biologie. Jan was een uitermate inspire-

rende docent. Hij pakte breed uit in zijn colleges en hield zich zeker niet aan de standaard leerstof. Hij was erelid van de biologenvereniging Biologica. Jan vervulde vele bestuurlijke functies met verve. Hij was ridder in de Orde van Nederlandse Leeuw en lid van de KNAW. Wij zijn Jan veel dank verschuldigd voor zijn enorme inzet voor onze universiteit en leerstoelgroep. Wij verliezen in hem een zeer gewaarde collega en dierbare vriend.

Johan van Leeuwen en Nand Sibbing (EZO) en Huub Savelkoul (CBI)

Colofon

Resource is het onafhankelijke medium voor studenten en medewerkers van Wageningen University & Research. *Resource* brengt nieuws, achtergronden en duiding. Op resource-online.nl verschijnen dagelijks nieuwe berichten. Het magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Contact Vragen en opmerkingen voor de redactie: resource@wur.nl | www.resource-online.nl

Redactie Willem Andrée (hoofdredacteur), Helene Seevinck (eindredacteur), Roelof Kleis (redacteur), Tessa Louwerens (redacteur), Luuk Zegers (redacteur), Nicole van 't Wout Hofland (freelance redacteur), Marieke Enter (freelance redacteur), Stijn Schreven (freelance redacteur)
Coretta Jongeling (online coördinator), Thea Kuijpers (secretariaat).
Vertalingen Clare McGregor, Meira van der Spa, Clare Wilkinson
Vormgeving Alfred Heikamp, Larissa Mulder
Basisontwerp Marinka Reuten
Druk Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Abonnement Een abonnement op het magazine kost €59 (buitenland €135) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

ISSN 1389-7756

Uitgever Corporate Communications & Marketing, Wageningen University & Research

Meedoen

'Onze leerstoelgroep is een hechte club en we organiseren regelmatig activiteiten of een borrel na het werk. Sinds een paar maanden hebben we een nieuwe collega die erg verlegen en terughoudend is. Hij sluit niet aan bij koffiepauzes of activiteiten. Hoe kunnen mijn collega's en ik hem beter op zijn gemak stellen en betrekken bij de groep?'

A., medewerker bij
Plantenwetenschappen

Blijf proberen

'Omdat ik met zwangerschapsverlof ben geweest, er een coronacrisis was en ik ook heel druk ben, lijkt ik voor mijn collega's misschien ook wel een "buitenstaander". Wellicht spelen dergelijke redenen ook voor jouw collega. Misschien lijkt hij afstandelijk omdat jullie een hecht "brei-clubje" zijn, met eigen humor en vastgeroeste koffiepauzes. Ga er niet vanuit dat hij erbij komt zonder dat hij wordt uitgenodigd. Blijf hem uitnodigen of vraag hem eens voor een lunchwandeling. Hoe vaker je het vraagt, hoe meer welkom en op zijn gemak hij zich zal voelen. Als hij na een tijdje nog steeds niet aanschuift, vraag hem dan meer algemeen of alles in orde is en accepteer dat hij blijkbaar meer tijd nodig heeft.'

Eirini Pegiou, PhD-student Plantenfysiologie

Stap voor stap

'Het is jammer wanneer een nieuwe collega niet actief meedoet met koffiepauzes en andere activiteiten. Aangezien hij al een paar maanden bij jullie werkt, ga ik ervan uit dat hij tijd heeft gekregen om aan zijn nieuwe omgeving te wennen. Vraag jullie collega niet bij elke gelegenheid om aan te schuiven, dat is wellicht te veel van het goede. Nodig hem eerst eens uit bij een laagdrempelig samenzijn zoals een koffiepauze en bouw het dan langzaam op. En houd rekening met de mogelijkheid dat hij misschien gewoon niet zo houdt van dit soort dingen.'

Donné Mathijssen, PhD-student Vismigratie bij Wageningen Marine Research

Maatje

'Misschien is het een idee om je collega te koppelen aan een maatje binnen de leerstoelgroep. Een-op-eencontact voelt wellicht minder overweldigend voor hem. Ook kan het maatje je collega wat makkelijker overhalen om aan te sluiten bij een activiteit door hem persoonlijk uit te nodigen. Laat in ieder geval blijken dat je collega welkom is; mensen die verlegen zijn willen meestal wel graag aansluiting met de rest van de groep, maar daarvoor moeten ze even een drempeltje over.'

Fenna van der Poel, onderwijs- en onderzoeksmedewerker Animal Breeding and Genomics

Kennismaken

'De eerste en belangrijkste stap is je nieuwe collega leren kennen, gewoon op kantoor. Ontdek wat zijn interesses zijn. Misschien doet hij niet mee aan borrels omdat hij zelf niet drinkt, of neemt hij geen deel aan sportactiviteiten omdat hij niet sportief is. Of vraag hem om samen een activiteit te organiseren die hij zelf heel leuk vindt. Hij kan jullie dan iets laten zien zonder uit zijn comfortzone te hoeven stappen en tegelijkertijd leren jullie hem beter kennen.'

M., PhD-student Agrotechnologie en Voedingwetenschappen

Verleg de focus

'Organiseer eens een laagdrempelige activiteit waarbij het niet puur om het sociale aspect draait. Denk aan een filmavond of een werkgerelateerd uitje in plaats van een borrel. Bij die eerste hoeft je nauwelijks te praten en bij de tweede activiteit geeft het raakvlak met werk een vertrouwd en veilig gevoel. Wie weet helpt dat je collega net de drempel over.'

Koen, student Biologie

NEXT WURRY

Vliedschaamte
'Ik ben met mijn vriendin een vakantie aan het plannen voor de zomer. We willen graag naar een warm land met mooie stranden, maar we hebben ook echt moeite met het idee te gaan vliegen. Mijn ouders hebben ons hun auto te leen aangeboden, maar we schrokken ons kapot toen we berekenden hoeveel de reis dan zou gaan kosten. Wat te doen: de vliedschaamte negeren of toch veel geld uitgeven?'

Bram, masterstudent

Heb jij advies of tips voor deze Wurrer? Of heb je zelf goede raad nodig? **Mail je tips of vraag (maximaal 100 woorden) vóór 25 mei naar resource@wur.nl tav noWURries.**